Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | [ה]יינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 60/1660	Łódź, Poniedziałek 11 marca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז. מאנטאג, כט אדר א׳ תרפ״ט	Nr 60 1660

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | [אדרעס] פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אמעריקא און סאוויעט-רוסלאנד

[פ]לענער פון א שטארקערען האנדעלס=פערקעהר צווישן ביידע לענדער

לאנדאן, 10. (ספ. טעל.) דער וואשינג[ט]ענער קארעספאנדענט פון „טיימס" מעלדעט, אז [דע]ר פרעזידענט הובער וועט איינגיכען בעטראכטען [די] רוסישע פראגע.

[ג]עוויסע אינדוסטריעלער קרייזען זענען שטארק [אויפ]ס רעם נייעם פרעזידענט, פארערגערינג צו פער[שט]ארקען די האנדעלס-פערבינדונגען מיט רוס[ל]אנד.

דער פרעזידענט הובער איז נישט גענייגט צו [ט]והן אין דער היינזיכט אזוי ווייט, ווי עס איז זיך [...]שער דער סענאטאר באראה, נאר פונדעסטוועגן [...]ן איז ער גרייט איינגאנצען אביעקטיו אדורכצו[...]טודירען דעם פראבלעם וועגען די געגענזייטיגע [פ]ערהעלטענישען צווישען אמעריקא און סאוויעט-[ר]וסלאנד.

עס וועלען העכסט-וואהרשיינליך ארויסגע[ש]יקט ווערען קיין רוסלאנד עקספערטען.

אין די ניו-יארקער בערזע-קרייזען, וואס זע[נ]ען אנגאזשירט ביי נאפט און עלעקטרע-טראנ[ס]אקציעס רעדט מען שטארק מכוח׳ן שאפען א [ס]פעציעלען קאמיטעט, וואס זאל זיך בעשעפטיגען [מי]ט׳ן ליקווידירען די רוסישע חובות. דעם פארזיצער[ש]אפט פון דעם דאזיגען קאמיטעט לעגט מען פאר [ד]עם איצטיגען פארזיצער פון רעפאראציע-עקספער[ט]ען-קאמיטעט, יאנג׳ן.

[ד]אט-א דער דאזיגער קאמיטעט זאל אויסארבי[י]טען א מין „רוסישען דאוס-פלאן".

[א]ומרוהען אין סאוויעט=רוסלאנד?

בערלין, 10. (ספ. טעל.) אין דעם היינ[ט]יגען „רול" ווערט געבראכט א ידיעה, אז פרייטאג [ה]אבען צוליב מאנגעל אין ברויט, פארגעקומען אומ[...]רוהען אין די ארבייטער-קווארטאלען.

עס זענען פאגראמירט געווארען עטליכע בעקע[ר]ייען, און 360 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

דער זעלבער „רול" איז אויך מודיע, אז אין מאסקווע איז לויט דער פעראָרדנונג פון דער סא[ו]ועטישער מאכט ארעסטירט געווארען דער איר[ל]ענדישער פארשטעהער פון דער קאמוניסטישער פארטיי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין גנבענען וויכטיגע געהיימע דאקומענטען, וואס האבען א בע[ד]ייטונג פאר׳ן מיליטער. צוזאמען מיט איהם זענען ארעסטירט געווארען צוויי רויטע קאמאנדירען.

אין ליטע און קאכט אין ברויזט.

ווילנע, 10 (טעלעפאניש) דאס דערווייטערען פון זיין אמט דעם פאלקאווניק פלעכאוויציוס׳ן, דעם געוועזענעם שעף פון דעם ליטווישען גענעראל שטאב, האט ארויסגערופען א שטארקע פערביטערונג צווישען די אפיצירען און זעלנער פון דער ליטווישער ארמעע. אין קאוונא זענען אפילו ארומגעגאנגען שטארקע קלאנגען, אז היינט, זונטאג וועט מחמת דעם קומען צום אויסברוך פון א מיליטערישער רעוואלוציע אין עטליכע גארניזאנען-שטעט.

פלעכאוויציוס זאל זיך האבען בעהאלטען אין איינעם פון די גארניזאנען ביי דער מזרח-פרייסישער גרעניץ, כדי פון דארטען אנצופיהרען מיט דער רעוואלוציע.

ווי פערשטעהט די פראנצויזישע פרעסע שטרעזעמאנ׳ס טאקטיק?

פאריז, 10. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע דערקלעהרט מיט. שטרעזעמאנס צוריקציהונג אין דער פעלקער-ליגע מיט דעם, אז דאס איז א דיפלאמאטישער מאנעוור פון זיין זייט און אז דייטשלאנד וועט איינגיכען פארערען צו רעווידירען דעם ווערסאילער טראקטאט, ובפרט — דעם פונקט וועגען די דייטש-פוילישע גרעניצען.

א שרעקליכע באהן=קאטאסטראפע

לויט ווי מיר האבען נעכטען געמאלדען, איז מיט דעם פאסאזשיר-צוג נומער 1344, וואס איז געגאנגען אויף דער ליניע בידגאשטש—קאוואלצווא געשעהן א מורא׳דיגע קאטאסטראפע.

וואהרשיינליך צוליב אויפרייס-מאטעריאל אין די קויהלען אדער א דעפעקט צוליב די פרעסט. איז אין מיטען האסטיגען גאנג צופעגעריסען געווארען אויף שטיקלעך דער לאקאמאטיוו. דער מאשיניסט און דער הייצער זענען אויפ׳ן ארט דערהרג׳עט געווארען.

דער צוג איז נאך אפגעלאפען אויף די שינעס, אהן דעם לאקאמאטיוו, א 500 מעטער ווייט.

צום גליק האט די קאטאסטראפע די פאסאשירען נישט געשאדט.

דער׳הרג׳עט א לייטער פון ג.פ.או.

בערלין, 10- (ספ. טעל.) דער „רול" איז מודיע פון טשיטא, אז דארט איז דערהרגעט געווארען דער לייטער פון ארטינען ג.פ.או. מיקאוו. די מערדער, וואס האבען דערשאסען מיקאוו׳ן האבען אוועקגעווארפען א פארטפעל מיט געהיימע דאקומענטען און זענען אנטלאפען.

ליקווידירט א מיליטער-שולע אין לענינגראד.

רינא, 10. (ספ. טעל.) אין לענינגראד איז ליקווידירט געווארען די מיליטער-שולע אויף דזשערזשינסקים נאמען.

די לייטער פון דער שולע, וואס זענען בעשולדיגט אין אפאזיציע, זענען פערשיקט געווארען אין טורוכאנער קאנט.

א סקאנדאל אין קאוונער שטאט-ראט.

ווילנע, 10. (ספ. טעל.) פון קאוונע מעלדעט מען:

דעם 7-טען ד. ח. בעת א זיצונג פון שטאטראט אין קאוונע האט זיך אין זיצונגס-זאל אריינגעריסען א גרופע ארבייטסלאזע פארערענדיג שטורמיש, אז עס זאל זיי געגעבען ווערען ארבייט.

דער ארויסגערופענער פאליציי איז נישט געלונגען צו ליקווידירען דעם סקאנדאל און דעריבער איז דער פארזיצענדער געזוען געצוואונגען איבערצורייסען די זיצונג.

די קאמוניסטען אין דייטשלאנד.

בערלין, 10 (ספ. טעל.) די שפאלטונג אין דער דייטשער קאמוניסטישער פארטיי קומט ווייטער פאר.

די קאמוניסטישע אפאזיציע אין דייטשלאנד סאלידאריזירט זיך אין אלגעמיין מיט דער רוסישער רעכטער קאמוניסטישער אפאזיציע.

די צענטראלע פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט לעת עתה דערווייטערט פון דער פארטיי אלע אפאזיציאנערען, און צווישען ביידע צדדים ווערט איצט געפיהרט א הארטנעקיגער קאמף סיי אין בערלין סיי אויף דער פראווינץ.

אנטיפאשיסטישער צוזאמענפאר

בערלין, 10 (ספ. טעל.) נעכטען האט זיך געעפענט דער קאנגרעס פון די „אנטיפאשיסטען" אונטער דעם פארזיץ פון דעם בעריהמטען פראנצויזישען ראמאניסט אנרי בארביס.

פון פוילען זענען צום קאנגרעס געקומען 7 דעלעגאטען בראש מיט הענריק ביטנער.

נאך די וואהלען פונ׳ם פרעזידיום האט מען אויך געוועהלט אנ׳ערען-פרעזידיום אין בעשטאנד פון 16 פאליטישע ארעסטירטע, קרבנות פונ׳ם פאשיזם, וועלכע זיצען אין די טורמעס פון איטאליען, אונגארן, פראנקרייך, דייטשלאנד א.א.וו.

צווישען אנדערע האט בארביס געהאלטען א רעפעראט א. ד. ט. „אימפעריאליזם, פאשיזם, און מלחמה-געפאהר".

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסט. ארגאניז.

מארגען, דינסטאג, דעם 12. מערץ ד. י., 8.30 אווענד אין זאל פון „הזמיר" (אל. קאשטשושקי 21)

א פייערליכער פארלעזונגס-אווענד

צוליב דער 100-טער פארלעזונג אין איצטיגען סעמעסטער.

עס וועלען זיך בעטייליגען: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, דעד. אונגער, ווי אויך ראטמאן ד"ר הינדעס פון ווארשא, וועלכער וועט האלטען

א פארלעזונג אויף דאס טעמא:

„א רייזע דורך דעם שווארצען קאנטינענט צו די יודען אין דרום-אפריקא".

איינגאנג-בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא. 4883

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזיאסלע-, קין-, גימען, און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

פערפומעריע
הורט און דעטייל! הורט און דעטייל!

D. MARKUS, Piotrkowska 59, tel. 28-02

בעזיצט שטענדיג אויף לאגער די בעסטע אויסארבייטונגען פון פאלגענדע פירמעס:

Tow. Akc. FR. PULS | Tow. Akc. „CAZIMI"
Sp. z o. o. „ELIDA" | Tow. „SUNLAJT"
Tow. Akc. „FORNARINA" | COTTY i HUBIGANT i inni

אלעס צו פאבריקס-פרייזען!

בעמערקונג: כ׳נעהם אן בעשטעלונגען טעלעפאניש נומ׳ 28-02 און ס׳ווערט זאפארט אבגעשיקט אהיים.

„Jaśniej Słońca"

ווי אויך די בעוואוסטע מאשטש צו פאדלאגעס

קיין שום אגענטען בעשעפטיג איך נישט.

געוועהלט א נייעם צ. כ.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ציוניסטישן פּאַרטיי-ראַ[ט]

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש דורך יט"א).
6 אַ זייגער אין אָוענד האָט זיך געעפענט די זיצונג פון ציוניסטישן פּאַרטיי-ראַט, וועלכער איז צוזאַמענגערופען געוואָרען, כּדי צו ראַטיפיצירען דעם שלום-אָפּמאַך צווישען די קעמפענדע צדדים.
פּרעזעס לעווימע האָט אַדורכגעלייענט אַ דעקלאַראַציע וועגען אַדורכגעפיהרטען שלום-אָפּמאַך. דער אָפּמאַך אַנולירט נישט די בעשלוסען פון די ביז-איצטיגע פּאַרטיי-צוזאַמענפאָהרען. די דעקלאַראַציע ווערט אויפגענומען מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.
נאָכדעם ווי דער סעקרעטאַר ציטלין לייענט אַדורך די יסודות הפון אָפּמאַך, ווערט געוועהלט דער נייער צ. ק., צו 11 מיטגלידער פון יעדען צד. מצד דעם אַלטען צ. ק. זענען איצט געוועהלט געוואָרען: לעווימע, ד"ר ראָזענבלאַט, ד"ר הינדעס, זיירעמאַן, פּיכאָזסקי, וואָרטמאַן, ד"ר גאָטליב, אַפּענשלאַק, העפּטמאַן, שזיף און אַלמוצקי.
מצד דער אָפּאָזיציע: י. גרינבוים, האַרטגלאַס, ד"ר יעקב קאָהן, פּאָרלישעווסקי, ד"ר שיפּער, ד"ר קלומעל, עלענבערג, גראַוויצקי, וראָווינסקי, אינזש. קוצענאָך און ד"ר דראַליק.
אין פּרעזידיום זענען געוועהלט געוואָרען מצד דעם אַלטען צ. ק. — לעווימע, ד"ר ראָזענבלאַט, און ד"ר הינדעס, מצד דער אָפּאָזיציע — גרינבוים, ד"ר קאָהן און אַהוו. האַרטגלאַס.
אַלס פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען איז געוועהלט געוואָרען דער ביז-איצטיגער פּאָרזיצענדער פון פּאַרטיי-געריכט אַהוו. בּאָרים סטאַווסקי.
צוליב טעכנישע טעמים איז אָפּגעלעגט געוואָרען דער אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר, וואָס איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 31. מערץ ה. י.

*

היינט פאַרמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער עת-לבנות-פראַקציע אויף וועלכער עס איז צו. אַגר. ערלעדיגט געוואָרען דער קאָנפליקט מיט דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט.

עמיר אַבדולאַ פאָהרט קיין לאָנדאָן

ירושלים. (י.ט.א.) ווי מען טיילט מיט, וועט דער עמיר אַבדולאַ פון עבר-הירדן גלייך נאָך דער קאָנסטיטואירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן. עמיר אַבדולאַ וועט אין לאָנדאָן פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג וועגען דער רעוויזיע פון אָפּמאַך צווישען ענגלאַנד און עבר-הירדן, וואָס ווערט געפאָדערט דורך דער אָפּאָזיציע אין אמאַן. עס וועלען אויך בעריהרט ווערען אַ רייהע אַנדערע פראַגען, וואָס זענען נוגע עבר-הירדן.

יודען ביי 3 פּראָצ. פון די עפענטליכע ארבייטען אין ירושלים.

ירושלים. (י.ט.א.) דער „דבר" פּערעפענטליכט אַ סטאַטיסטיק פון די עפענטליכע אַרבייטען, וואָס זענען דורכגעפיהרט געוואָרען פאַר דער ירושלים'ער שטאָט-פערוואַלטונג אין די יאָהרען 1923–1927. אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע ציפערען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די שטאָט-פערוואַלטונג האָט פערקאָנטראַקטירט ביי יודען עפענטליכע אַרבייטען, וואָס האָבען בעטראָפען סך-הכּל 6,907 פונט. די דאָזיגע סומע מאַכט אויס נישט מעהר ווי 3 פּראָצ. פון דער אַלגעמיינער סומע, וואָס איז דורך דער ירושלים'ער זעלבסטפערוואַלטונג אַסיגנירט געוואָרען אין משך פון דער צייט אויף עפענטליכע אַרבייטען.

די יודישע קהלה אין פּראָג און די טשעכישע שפּראַך

פּראָג, (י. ט. א.) די פּאָליטישע לאַנד-פערוואַלטונג פון בעהמען האָט צוגעשיקט אַ בריף צו דער יודישער קהלה אין פּראָג, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט איינפיהרען אין דער געשעפטס-פיהרונג פון דער קהלה די טשעכישע שפּראַך. די פאַריינמישונג אין דער אויטאָנאָמיע פון דער פּראַגער יודישער קהלה האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע אונצופרידענהייט אין די ברייטע יודישע קרייזען.

דער 3-טער לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון „אָרט"

וואַרשאַ, 10 (יט"א טעלעפאָניש). אין לאָקאַל פון יודישען אינזשעניערען-פערבאַנד האָט זיך געעפענט דער 3-טער לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר פון „אָרט", אויפ'ן צוזאַמענפאָהר איז אַנוועזענד געווען דער פאָרזיצער פון „אָרט"-וועלט-פערבאַנד, לעאָן בראַמסאָן.
די ערעפנונגס-רעדע האָט געהאַלטען אינזש. יאַשונסקי, וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דער ענטוויקלונג פון „אָרט" אין די לעצטע 8 יאָהר. ביז דער לעצטער צייט האָט מען זיך בעצויגען צום „אָרט" מיט חשד, אַז אונטער דעם מאַנטעל פון פּראָדוקטיוויזירען די יודישע מאַסען ווערט געפיהרט עפּעס אַ געהיימע אַרבייט, ערשט לעצטענס, האָט זיך די בעציהונג געענדערט און „אָרט" ווערט אָנערקענט. אין נאָמען פון וואַרשאַווער שטאָט-ראַט האָט דעם צוזאַמענפאָהר בעגריסט וויצע-פּרעזעס מייזעל, אין נאָמען פון שטאָט-פּרעזידענט סענאַטאָר קערנער, דאַן האָבען בעגריסט ראַבּינער שאָר, אין נאָמען פון יודישען „קאָלאָ" דעפּ. גרינבוים, פון די האַנדווערקער — דעפּ. ראַסנער, פון ציש"א — פּאַט, פון קאָאָפּעראַטיווען-פערבאַנד שאַפּראַן און פון דער יודישער קהלה — דעפּ. פאַרבשטיין.
ה' לעאָ בראַמסאָן האָט דעם אָנהויב פון זיין רעדע געהאַלטען אין פראַנצויזיש ער האָט זיך געווענדעט צום רעגירונגס-פאָרשטעהער ה' האַפּטקע און אינפאָרמירט, אַז דאָס רוב רעגירונגען, וואָס ס'וואוינען קאָמפּאַקטע יודישע מאַסען האָבען שוין אָנערקענט די גרויסע אַרבייט פון „אָרט".

שיפען אין דער קלעם פון אייז

קיל, 10. (ספּ. טעל.) נאָך דעם, ווי ס'איז אָפּגעפאַלען דער נעפּעל האָבען זיך אויפגעהויבען 2 אַעראָפּלאַנען, כּדי פעסטצושטעלען די לאַגע, אין וועלכער ס'געפינען זיך די שיפען, וואָס זענען מיטגעריסען געוואָרען מיט די אייז-קריעס.
די פּוילישע שיף „טשעוו" איז ענטדעקט געוואָרען אויף צפון פון דייטשען אינזעל פעהמאַרן. די אייז-קריע צוזאַמען מיט דער שיף ווערען געיאָגט מיט אַ שנעלקייט פון 3 מייל אויף אַ שעה. די לאַגע פון „טשעוו" איז זעהר אַ קריטישע. די שיף גיט פערצווייפעלטע הילפס-רוף-סיגנאַלען פון דער סירענע. ס'קען נישט זיין קיין רייד אַז די שיף זאָל זיך אַליין קענען בעפרייען פון די אונגעהויערע אייז-צוואַנגען, מיט וועלכע זי איז אַרומגערינגעלט אויף פיל מייל. אין רעדוועלבער לאַגע געפינען זיך נאָך פינף שוועדישע און דייטשע שיפען. דער נאָרוועגישער ראַמפּער „קנוט סקאַלורען" ברענט. די שוועדישע שיפען „לולעף" און „גאָטעלף" שיקען פערצווייפעלטע ס. אָ. ס.-רופען, אַ רוסישער אייזבּרעכער איז אַרויסגעפאָהרען צו הילף.

יודישע ארבייטער-אָרגאַניזאַציעס וועלען שטיצען די לייבאָר-פּאַרטיי ביי די וואַהלען.

לאָנדאָן, (י. ט. א.) לויט דער איניציאַטיווע פון דער פּועלי-ציון-גרופּע איז דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ בעראַטונג פון יודישע אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס אין לאָנדאָן, בעווידמעט די פאָרשטעהענדע פּאַרלאַמענט-וואַהלען אין ענגלאַנד. אין דער בעראַטונג האָבען זיך בעטייליגט 25 פאָרשטעהער פון יודישע פּראָפעסיאָנעלע פעראייניגען, אַרבייטער-קלובען א. א וו. די בעראַטונג האָט בעגריסט דער עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער „הסתדרות העובדים" אין ארץ ישראל ה' גאָלאָמב. די בעראַטונג האָט בעשלאָסען צו שטיצען בעת דער וואַהל-קאַמפּאַניע די אַקציע פון דער לייבאָר-פּאַרטיי און האָט אויסגעוועהלט אַ ספּעציעלען וואַהל-קאָמיטעט. אין נאָמען פון דער לייבאָר-פּאַרטיי האָט ה' מיידאַלאַן רעפערירט דעם פּלאַן פון דער וואַהל-קאַמפּאַניע. נאָכדעם האָט די בעראַטונג אָנגענומען אַ רייהע קאָנקרעטע בעשלוסען וועגען אַנטייל אין דער וואַהל-אַקציע. די בעשלוסען פון דער בעראַטונג דאַרפען נאָך ראַטיפיצירט ווערען דורך די בעזונדערע אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס.

דאָס רעכט פון פּרויען-אַדוואָקאַטען אַרויסצוטרעטען אין די ארץ-ישראל-געריכטען

לאָנדאָן, (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט דעפּ. וועדזשוואוד אינטערפּעלירט דעם קאָלאָניאַל-מיניסטער אויף וואָס פאַר אַ סמך עס זענען בעגרעניצט געוואָרען די פרויען-רעכט אין ארץ ישראל אין צוליב וואָס פאַר אַ מאָטיווען איז די פרויען-אַדוואָקאַטען נישט ערלויבט אַרויסצוטרעטען אין די ארץ-ישראל-געריכטען.
מיניסטער אַמערי האָט דערויף געענטפערט, אַז אין יאָהר 1926 האָט ער אין הסכם מיט דער עמפּפעהלונג פון נציב-העליון ענטשידען, אַז נעהמענדיג אין אַכט די איצטיגע בעדינגונגען אין ארץ-ישראל, איז נישט געוואונשען צו ערלויבען פרויען צו פּראַקטיצירען אין די געריכטען. אין דעם זעלבען גייסט האָט זיך אויך אין יאָהר 1920 אַרויסגעזאָגט דער ארץ ישראל ביירעט.
אויף דער פראַגע פון דעפּ. וועדזשוואוד, מיט וואָס פאַר אַ מיטלען די ענגלישע אַדמיניסטראַציע טעט זיך בעמיהען צו בעזייטיגען די אָפּגעשטאַנענע בעציהונגען פון דער ארץ-ישראל בעפעלקערונג לגבי פרויען, האָט מיניסטער אַמערי געענטפערט, אַז די ערפאַהרונגען אין אַפגאַניסטאַן און אַנדערע לענדער בעווייזען, אַז אין דעם פּרט דאַרף מען האַנדלען זעהר לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג.

אויפגעריסען אַ טייוועלס-מאַשין

אין דעם שלאָס פון דענישען קרוינפרינץ

קאָפּענהאַגען, 10 (ספּ. טעל.) פון[...] מעלדעט מען, אַז אין ריטער-זאַל פון שלאָס קאַרסהאַל אויף דער אינזעל ביגדאַ, וואָס בעשטימט געוואָרען אויף אַ וואוינונג פאַר קראָנפּרינץ און זיין פרוי, איז ענטדעקט געוו[ארען] אַ טייוועלס-מאַשין, וועלכע האָט ענטהאַלטען קילאָ ראָם דינאַמיט. דער אויפרייס פון דער וועלס-מאַשין האָט נישט געמאַכט קיין גרו[יסן] שאָדען. מ'האַלט, אַז דאָס איז געווען אַ דע[מאָנ]סטראַציע-אַטענטאַט נעגען דעם ווילען פון [קרוין]פרינץ צו וואוינען אין שלאָס.

„שטאָלהעלם"

אַ צווייטע דייטשע אַרמעע

בערלין, 10 (ספּ. טעל.) די קאָנפער[ענץ] פון די דעלעגאַטען פון די דייטשע מילי[טער]פעראיינען, האָט אויפ'ן פאָרשלאַג פון פּר[...] פון „שטאָלהעלם" דיסטענבערג אָנגענומען אַ [פּרא]יעקט וועגען אָרגאַניזירען אַלע פּאָליטישע [...] טער-געזעלשאַפטען אין דעם גייסט, אַז די [...] איינען זאָלען גרינדען אַ מיליטער-פּאָליטי[שען] פערבאַנד אונטער דער אָנפיהרונג פון „שטאָלהע[לם"] אַזוי אַרום וועט דער „שטאָלהעלם" ווערען [די] צווייטע אַרמעע, וועלכע וועט זיין פערשפּ[רייט] איבער גאַנץ דייטשלאַנד.

לעאָ בלום-פערטרעטער פון [די] פראַנצויזישען יודענטום א[ויף] דער יודישער אַגענץ

פּאַריז, 10 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) לויט אַ בעשלוס פון צענטראַל-קאָמיטעט [פון] דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין פראַנקרייך, [און] דער סאָציאַליסטישער דעפּוטאַט פון פראַנצויז[ישען] פּאַרלאַמענט לעאָ בלום בעשטימט געוואָרען אַ[לס] פערטרעטער פון פראַנצויזישען יודענטום אין דע[ר יו]דישער אַגענץ. בלום האָט די וואַהל אָנגענומ[ען].

מענדעלי-מוכר-ספרים-פּרעמי[ע]

מאָסקווע, 10 (טעלעגראַפיש דורך יט"א) צוליב דער 10-טער יאָהר-צייט פון מענדעלע מו[כר] ספרים, האָט די אוקראַינישע רעגירונג בעשלאָ[סן] צו שאַפען אַ יעהרליכע 1000-רובעלדיגע בעלוי[נונג] פאַר דעם בעסטען יודישען ליטעראַרישען ווערק.

אַן אויפרייס אין נאַפט-גרובּ[ען]

בוקאַרעשט, 10. (ספּ. טעל.) אין נאַפ[ט-]גרובען אין מאָרעני, וואָס געהערען צו דער געזעל[]שאַפט „ראָמאַנאַ אַמעריקאַנאַ" איז פאָרגעקומ[ען] אַן אויפרייס פון אַ קעסעל, צעהן פּערזאָן זענ[ען] דערהרגעט געוואָרען און צוועלף פערוואונדעט.

ווייטערע ליקווידאַציע פון [די] חלוצישע קאָלאָניעס

אין ראַטען-פערבאַנד.

מאָסקווע. (י.ט.א.) לויט אַ פאָרשלאַג פ[ון] „קאָמזעט" וועט דער מאָסקווער „געזערד" די ס[...] איבערנעהמען די חלוצישע קאָמונע „זאַנגען" (וואָזנעסענסקער קרייז).
די קאָמונע וועט דורך דעם „געזערד" רעאָרגאַניזירט ווערען, וואַהרשיינליך אויף אַזאַ אופן, אַז די חלוצישע עלעמענטען וועלען בעזייטיגט ווערען.
דער „עמעס" בעשולדיגט די חלוצים אין צופיהרען די קאָמונע „זאַנגען" צו אַ שטופּע פון אַ באַנקראָט, אַזוי, אַז עס בלייבט לויט'ן „עמעס" צו ליקווידירען די קאָמונע און זי פערוואַנדלען אין אַ סאָוויעטישע. דער „עמעס" פאָדערט מען זאָל די פערבליבענע חלוצים בעזייטיגען פון דער קאָמונע.

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן און ד. בייגעלמאַן.
אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג נאָר נאָך 1 טאָג!
„אַררט" זאַכאַדניאַ 43
היינט — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9 אַ זייגער אָוועגד
גרויסער 3-שעה'דיגער קאָנצערט-פּראָגראַם
אויף דער מאַסקאַראַד א.נ. אַלטשטאָדט
1. שאַכנע-יאַכנע, 2. מייסעל, 3. באַלעבאַטיש, 4. מאָנאָלאָג, 5) וואַסער-טרעגער, 6. מאַסקאַראַד, 7. שמידען, 8. אונזערע קינדער, 9. אַ מויד אַ צימעס, 10. אַ פרעהליכס, 11. נאָקטורען, 12. אַלט-שטאָדט.
אָנאָנס! דינסטאָג, דעם 12 טען סטרין—פּרעמיערע פון 4. פּראָגראַם א.נ. „מ"ם JUDEA"
די פאָרשטעלונגען הויבען זיך אָן פּינקטליך. דער זאַל איז גוט בעהייצט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 6 אָוועגד, שבת—פון 2–5 און פון 7 אָוו.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּיעטריקאָווער 26,
טעלעפאָן 50-77.
אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוועגד.
340ז

Dr. DONCHIN
מאַניושקי 11, טעלעפאָן 97-9
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

א זיג
אבער א צווייפעלהאפטער

ווידער האט א בארג געבוירען א מויז. פון דעם גרויסען געפילדער וועגען די מינדערהייטען אין גענף האט זיך אויסגעלאזען דאס, מיט וואס די פעלקער־ליגע איז געוואוינט אפצופאטיגען יעדען וויכטיגען ענין — מיט אפלעגען אויף אנ'אנדערש מאל. און דער צווישענצייט זוכט מען קאמפראמיסען און האלב־מיטעל איינצושטילען דאס געפילדער.

די סאנאציע־פרעסע אין פוילען האט טריאומפירט מיט דעם זיג, וואס פוילען האט אפגעהאלטען אין גענף ביי דער מינדערהייטס־פראגע. און דער מפלה, וואס אין דעם ענין האט געהאט דער דייטשער אויסערן־מיניסטער שטרעזעמאן. אבער ס'איז דאך שוין א בעוואוסטע זאך, אז אין אזעלכע פערוויקעלטע פראגען איז אין דער פעלקער־ליגע קיינמאל נישט פערהאן קיין זיגער און בעזיגטע. די דייטשען האבען שוין נישט געקענט פערשפילען אין גענף שוין צוליב דעם, וואס שטרעזעמאן איז ארויסגעטרעטען אלס שיצער פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. שוין אויף דער פריהערדיגער סעסיע האט שטרעזעמאן, בעת זיין שארפען מיינונגס־אויסטויש מיט מין. זאלעסקי צוגעזאגט צו בעריהרען די מינדערהייטס־פראגע אויף'ן פלענום, און דער הינזיכט האט איהם צוגעהאלפען דער פארשטעהער פון קאנאדע דאנדוראנד.

דער פעלקער־ליגע־ראט האט נישט אנגענומען שטרעזעמאנס פארשלאגען. דער ראט האט בעשלאסען, אז דער „קאמיטעט פון 3", וועלכער פערנעהמט זיך ביז־איצט מיט די מינדערהייטס־ענינים זאל בעטראכטען די פארשלאגען פון שטרעזעמאן און דאנדוראנד און זאל זיי רעפערירען אויף א בעזונדערע סעסיע פון ראט, וועלכע זאל פארקומען פאר דער נארמאלער יוני־סעסיע. דער ראט האט אלזא נישט אפגעווארפען שטרעזעמאנס פארשלאגען, נאר האט זיי איבערגעגעבען צו שטודירען. מיר ווייסען נאר נישט וואס פאר א גורל זיי וועלען האבען; אמת, אז עטוואס קען מען שוין ארויסדרינגען פון דער אונגינסטיגער שטעלונג פון בריאן און טשעמבערלען, אבער די קאנסערוואטיווע רעגירונג אין ענגלאנד העננט דאך אויף א האר און איהרע נאכפאלגער קענען זיך גאנץ אנדערש בעציהען צו די דאזיגע פראבלעמען, ווי שטרעזעמאן.

די פוילישע פרעסע בעטראכט דאס מינדערהייטס־פראבלעם נישט פון שטאנדפונקט פון די מינדערהייטען אליין נאר פון פעראיבערגעהענדער פאליטישער קאניונקטור. דעריבער קען מען נישט בעטראכטען דאס אפשלעפען די פארשלאגען פון די מינדערהייטען אלס זיג פון פוילענס שטעלונג צו דער פראגע גופא. ס'איז דאך א פאקט, אז די מינדערהייטען פון פערשידענע לענדער זענען נישט צופרידען, אז די ביז־איצטיגע פראצעדור אין דער פעלקער־ליגע בעפרידיגט זיי נישט, אז אפילו לויט די עקזיסטירענדע מינדערהייטס־טראקטאטען האבען זיי דאס רעכט אויף א גרעסערע שוץ מצד דער פעלקער־ליגע. ווען די מינדערהייטען פיהלען זיך בע'עולה'ט קען מען זיי נישט פעראיבעל האבען, אויב זיי זוכען שוץ אין דער אינטערנאציאנאלער ליגע, בעזונדערס ווען די ליגע שוין שטיצט זיך אויף עקזיסטירענדע אינטערנאציאנאלע טראקטאטען

מ'קען האבען פערשידענע פארבעהאלטען וועגען דעם אופן פון ערלעדיגען דעם ענין, וועגען נישט דערלאזען די אינטערווענץ פון פרעמדע מלוכות וועגען נישט דערלאזען צו מאכען קיין פאליטישע קאמבינאציעס אונטער דעם מאנטעל פון שוץ פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען, אבער דאס פראבלעם אלס אזעלכעס דארף זראך בעטראכט און געלעזט ווערען. מ'קען נישט אנרופען קיין זיג דאס, וואס מ'לאזט איבער שטרעזעמאנען, ער אליין זאל זיין דער אפאטרופס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. מינדערהייטען זענען פערהאן כמעט אין אלע לענדער און זייער סימפאטיע איז אויף דער זייט פון זייערע פערטיידיגער. איבערלאזען די איניציאטיוו אין די הענד פון שטרעזעמאנען הייסט לענקען די סימפאטיעס פון די מינדערהייטען אויף זיין זייט.

ס'איז א פאקט, אז אין אזא נאציאנאליטעטען לאנד ווי פוילען קאן ביי די איצטיגע בעדינגונגען נישט זיין קיין רייד וועגען קולטור־עלען אויסלעבען זיך פון די נאציעס, וועלכע וואוינען דא. דער זיג פון מיניסטער זאלעסקי אין גענף וואלט ווירקליך געווען זעהר גרויס, ווען ער זאל קענען נישט אפשלעפען די פראגע, נאר אויפווייזען, אז פוילען גיט די מעגליכקייט איהרע מינדערהייטען צו א פולשטענדיגען פרייען קולטור־עלען און שפראכליכען אויסלעבען זיך. ערשט דעמאלט וואלט מען געקאנט בעהויפטען, אז שטרעזעמאנס אלארם איז נישט מעהר ווי א געשיקטער פאליטישער מאנעווער.

י. ד—ן.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ליכע איז. נאכ׳מיטאג א. ז. וו.
[illegible] פון 5—7 [illegible]

וויכטיגע דעבאטע וועגען ארץ־ישראל־ענינים
אויף דער 14־טער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע

גענף, (יט"א) נאכדעם ווי דער פעלקער־בונד האט בעשטעטיגט דעם באריכט פון דער לעצטער 14־טער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע, איז איצט פערעפענטליכט געווארען דער אויספיהרליכער פראטאקאל פון די זיצונגען, וועלכער ענטהאלט צוז. אנד. אויך פרטים וועגען דער דיסקוסיע, וואס איז פארגעקומען בשעת דער בעהאנדלונג פון די צוויי פעטיציעס בנוגע ארץ־ישראל: דער פעטיציע פון די אראבער בנוגע שאפען אין ארץ־ישראל א דעמאקראטישען פארלאמענט און דער פעטיציע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע וועגען די געשעהענישען ביים כותל־מערבי. דער בעריכטס־אפגעבער וועגען ביידע פראגען איז געווען פראפעסאר ראפארד.

אין זיין בעריכט וועגען דער אראבישער פעטיציע איז פראפ. ראפארד געקומען צום אויספיהר, אז עס איז נישט די אויפגאבע פון דער מאנדאט־קאמיסיע פארצושרייבען דער מאנדאט־מאכט א געוויסע רעגירונגס־פארם, כל־זמן דער רעזשים אין מאנדאט־לאנד איז נישט אין א סתירה צום פעלקער־בונד־סטאטוט אדער מאנדאט. קאנקרעט, בנוגע ארץ־ישראל, איז די שאפונג פון א פארלאמענט דארט נישט נאר נישט פארגעזעהען און פעלקער־בונד־סטאטוט און אין מאנדאט, נאר פערקעהרט, דאס וואלט געווען אפילו א פערלעצונג פון די פליכטען, וועלכע עס זענען ארויפגעלעגט געווארען אויף דער מאנדאטאר־מאכט. אויף דער בעמערקונג פון וואנדריז, אז עס וואלט אפשר גלייכער געווען שטרייכען די לעצטע ווערטער פון זיין בעריכט האט ראפארד געענטפערט, אז לויט זיין מיינונג איז זיין הנחה ריכטיג, ווייל אויב מען זאל איבערגעבען די הערשאפט א פארלאמענט, ווא ידי אראבער וועלען זיין די מעהרהייט, וועלען זיי ראשית־כל מבטל מאכען די באלפור־דעקלאראציע.

פראפ. ראפארד בלייבט ביי זיין מיינונג, אז דער מאנדאט שליסט לחלוטין אויס די מעגליכקייט פון א פארלאמענט.

נאכדעם ווי אין ראפארדס אויספיהרונגען זענען געמאכט געווארען די פון וואנדריז געווינשטע ענדערונג, איז ער אנגענומען געווארען אין דער פארם, אין וועלכער מיר האבען די טעג שוין מיטגעטיילט.

גרעסערע וכוחים האט ארויסגערופען אין דער קאמיסיע די ציוניסטישע פעטיציע וועגען כותל־מערבי א חוץ דער פעטיציע האט די מאנדאט־קאמיסיע געהאט פאר זיך אויך א שריפטליכע תשובה פון דער בריטישער רעגירונג. אין איהר תשובה בעטאנט די רעגירונג, אז בהסכם מיט'ן ארטיקעל 13 פון מאנדאט, בעטראכט זי אלס איהר הויפט־פליכט אפצוהיטען ביים כותל־מערבי דעם סטאטוס־קווא, און אז די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט אליין צוגעגעבען, אז די פראגע קען נישט געלעזט ווערען אנדערש, ווי דורך א דירעקטען הסכם מיט די אראבער, די בריטישע רעגירונג פערזוכט יעצט צו פערטיידיגען די קאנקרעטע האנדלונגען פון דער ארץ־ישראל־אדמיניסטראציע און טיילט אויך מיט איהר בעשלוס, אז להבא זאל זיך יום־כפור יערענפאלס געפינען ביים כותל־מערבי א יודישער אפיציר. צום סוף פון איהר תשובה בעטאנט די בריטישע רעגירונג, אז זי וועט זוכען צו פערשטענדיגען ביידע צדדים, און אזוי, אז די יודען זאלען קענען פריי געברויכען זייער רעליגיע ביים כותל־מערבי און עס זאלען צוגלייך נישט פערלעצט ווערען די רעכט פון די מוזולמענישע אייגענטימער.

די וכוחים וועגען דער פעטיציע האט געעפענט דער פארזיצער פון דער קאמיסיע מעאראלי. ער טיילט מיט, אז פון אלע עקען פון דער וועלט זענען דערהאלטען געווארען אין פעלקער־בונד־סעקרעטאריאט פראטעסטען. היות ווי די פראטעסטען ענטהאלטען נישט קיין שום נייע פאקטען, וועט זיך די קאמיסיע בעשרענקען צו אונטערזוכען נאר די ציוניסטישע פעטיציע.

ראפארד מיינט, אז די קאמיסיע קען זיך נישט פערנעהמען מיט די יורידישע פראגען פון אינצידענט, זי דארף נאר אויסדריקען איהר בעדויערן וועגען די געשעהענישען און איהר האפנונג, אז דער מאנדאטאר־מאכט וועט געלינגען צו פערשטענדיגען ביידע צדדים פאלאציאס שליסט זיך אן זיין מיינונג.

לארד ליוגארד בעטאנט, אז די יודען האבען עובר געווען אויף די געזעצען און די רעגירונג האט געהאט די פליכט צו שיצען די ארדנונג. און וואס עס איז נוגע להבא, קען די קאמיסיע זיך נישט שטעלען אויפ'ן יודישען שטאנדפונקט. די יודען האבען אליין אנערקענט דאס רעכט פון די מוזולמענער, אויך אז עס מוז מיט זיי געשלאסען ווערען אנ'אפמאך.

וואנדריז קריטיקירט שארף די ארץ־ישראל־פערוואלטונג, וועלכע האט געהאנדעלט אין דעם פאל מיט ווייניג פארזיכט און טאקט.

נאכדעם ווי נאך איינינע מיטגלידער האבען גענומען שטעלונג צו דער פראגע איז ראפארד בעאויפטראגט געווארען צוצוגרייטען א בעריכט. אין א שפעטערדיגער זיצונג איז דיסקוטירט געווארען דער בעריכט פון ראפארד. דער דירעקטאר פון דער מאנדאט־סעקציע קאטאסטינע האט זיך ארויסגעזאגט אין דעם זין, אז די קאמיסיע דארף זיך היטען צו נעהמען אויף זיך די פונקציע פון דער קאמיסיע פאר די הייליגע ערטער, וועלכע איז פארגעזעהען אין מאנדאט. דאס רוב מיטגלידער האט אבער איינגעפונען, אז דער בעריכט פון ראפארד איז אין די גרעניצען פון דער קאמפעטענץ פון דער קאמיסיע און ער איז מיט קליינע ענדערונגען אנגענומען געווארען.

נעגערס יודען! פרייטאג־צו־נאכט ביים דאווענען זאגען זיי „מודה אני"

אין ניו־יארק זענען דא עטליכע קהלות פון נעגערס, וואס זאגען, אז זיי זענען יודען. זיי האבען שולען און פראווען „סערוויסעס", זיי דאווענען, הייסט עס.

עס געהען ארום קלאנגען, אז ס'זענען פערהאן כאטש א פאר טוזענד שווארצע יודען. מען זאגט אויך, אז זיי קומען פון אביסיניען, זיי זענען פאלאשען, שווארצע יודען פון אביסיניען, וואס האבען זיך בעזעצט אין אמעריקא.

עס איז אויך א פאקט, אז פיל שווארצע קויפען פלייש ביי יודישע קצבים. זיי טוען דאס אבער נישט דערפאר, ווייל זיי זענען יודען. א סך קריסטליכע נעגערס קויפען אויך פלייש ביי יודען, ווייל ווי זיי זאגען, כשר פלייש מוז זיין פריש. ביי א קריסטליכען קצב זענען זיי נישט זיכער, אז זיי וועלען קריגען פריש פלייש.

דעריבער קען מען נישט זאגען, אז דאס וואס זיי קויפען פלייש ביי א יודען, איז א ראיה פון זייער יודישקייט.

צוויי קהלות זענען די גרעסטע. איינע איז די, וואס איהר פיהרער, איז בישאף מאטיוס. זיי האלטען זיך פאר „רעפארמער" און די צווייטע איז די, וואס איהר רב איז א ראבאי א. ישעיה פארד. זיי זענען דאס די ארטאדאקסען.

איינמאל פרייטאג־צו־נאכטס בין איך אוועק אין בישאף מאטיוס'עס שוהל די „שוהל" איז א לאנג צימער. אין דרויסען הענגט א שילדעל. שטעהט דארט אויף ענגליש אט־וואס:

„היטער פון עשרת־הדברות הייליגע קירכע פון לעבעדיגען גאט „דער זייל און פונדאמענט פון אמת".

באלד ווי מען עפענט די טיר, זעהט מען א פלאקאט פון א ליד אין דער פארם פון א צלם.

דער בישאף האט מיר געזאגט, אז זיי האבען קיין שייכות נישט מיט דעם קריסטענטום. ווייז איך איהם אבער אויף דעם צלם אויפ'ן וואנד און זאג:

— אט איז דאך א צלם!

— דאס איז נישט קיין צלם, — זאגט ער — דאס איז נאר א סימבאל.

— ס'איז דאך אבער א צלם! ניין? — פרעג איך איהם.

מאכט ער אנ'ערשטוינטע מינע און זאגט:

— ס'איז טאקע א צלם? איך האב נישט געוואוסט, אז דאס איז א צלם. גוט, וואס דו האסט מיר אנגעוויזען אויף דעם.

און ער האט מיר געדאנקט...

ווען איך בין אריין, האב איך געטראפען דעם „בישאף" מיט א יארמולקע אויפ'ן קאפ און נאך א שווארצען מיט א יארמולקע — דעם שמש.

— שלום! — האבען מיר ביידע בעגריסט.

דער בישאף האט אנגעהויבען רעדען צו מיר העברעאיש. איך האב אבער מעהר נישט פערשטאנען ווי דאס ווארט „ישראל". דער אמת איז, אז ווען א יוד, וואס קען העברעאיש, רעדט העברעאיש צו מיר, פערשטעה איך איהם יא, נאר דעם בישאפ'ס העברעאיש האב איך נישט פערשטאנען, און מיר האבען שוין בעסער גערעדט ענגליש.

ער האט מיר דערצעהלט, אז „אויף די ביכער" פון דער קהלה זענען דא ארום הונדערט מיטגלידער. זיי זענען אבער נישט אלע אקטיוו.

מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך האבען זיי א „היברו סקול" (חדר). גרויסע און קליינע לערנען אינאיינעם. דער בישאף איז זייער העברעאיש־לעהרער. דערוואקסענע צאהלען א דאלאר א וואך שכר־לימוד און קינדער — פופציג סענט פאר א לעקציע.

— פון וואס מאכט איהר א לעבען? — האב איך געפרעגט דעם בישאף.

— פון דער „היברו סקול" און דער געמיינדע — האט ער מיר געענטפערט. די מיטגלידער צאהלען צעהן פראצענט, א סארט מעשר, פון דער הכנסה.

דער בישאף האט מיר דערצעהלט, אז זיין זיידע איז געבראכט געווארען אהער פון מאראקא אלס שקלאף און איז בעפרייט געווארען. ער אליין איז געבוירען געווארען אין מערב־אינדיע און געקומען אהער אין יאהר 1913. ער איז, זאגט ער, געבוירען געווארען א יוד.

— איהר, ווייסע יודען, — זאגט דער בישאף — איהר זייט נישט די אמת'ע יודען. איהר זייט דאך ווייסע, עשו איז דאך אויך געווען א ווייסער, א רויטער, אבער די קינדער פון יעקב זענען שווארצע.

— מיר, די שווארצע, זענען די ריכטיגע יודען, שלמה המלך איז אויך געווען א שווארצער. מיר זענען די ריכטיגע יודען; מיר זענען געגען קריסטענטום, מיר האלטען אבער פון יעזוס'ן

— האלט איהר פון שבת?

— יא, יא! פון שבת, פון פסח, פון יום־כפור! מיר עסען נאר כשר, אבער מיר זענען רעפארמער. מיר רויכערן נישט און מיר טרינקען נישט קיין שארפע געטראנקען.

— ווער איז אייער אויטאריטעט אין כשרות?

— דער חומש — ווייזט מיר אן דער בישאף.

— נו, און דער תלמוד? — וויל איך וויסען.

— מיר האלטען נישט פון תלמוד.

איך האב אויפגעמישט דאס חומש און געבעטען דעם בישאף, ער זאל מיר פערטייטשען א פסוק. ער האט אבער נישט געקענט פערטייטשען...

אויף דער וואנד הענגט ביי זיי א בילד, געמאלען מיט דריי־עקען פערשידענע אותיות און די ברכה „על נטילת ידים".

אויף מיין פראגע, וואס דאס איז, האט דער בישאף זיך צושמייכעלט און געזאגט:

— דאס וועסטו נישט פערשטעהן, דאס איז קבלה.

איך האב איהם געבעטען, ער זאל מיר ערקלערען די „קבלה", האט ער געפרובירט. איך האב אבער רחמנות געהאט אויף איהם... וואס זאל איך איהם מאטערן אומזיסט?

אלס בעווייז, וואס פאר א גרויסער קענער ער איז פון „קבלה", קען דינען פאלגענדער פאקט. ער האט נישט געוואוסט, וואס איז דאס ווארט „שמש", און אט ער נעהמט נאך דערוואקסענע און קינדער און לערנט זיי העברעאיש...

אויף דער וואנד הענגט אנ'„אלף־בית". עס הענגט אויך אויף דער וואנד אויפשריפטען פון עוואנגעליום. זיי האבען אויך עטליכע פלאקאטען מיט די עשרת הדברות. אויף דער טיר האבען זיי א הילצערנע פושקע מיט אנ'אויפשריפט פאר דער „פעלר־מיסיאן".

קיין ספר־תורה האבען זיי נישט. זיי האבען נאך נישט קיין געלד — זאגט דער בישאף — צו קויפען א ספר־תורה... אנ'עמוד האבען זיי יא. מיט א פרוכת. וואו ס'איז אויסגענייט גאט'ס נאמען.

ארום 9 א זייגער האבען זיי זיך „געזעצט" דאווענען. געזעצן זענען זיי סך־הכל זעקס פערזאן. דער בישאף האט גענומען א גיטארע, די אנדערע האבען גענומען צימבלען און טאמבורינעס און זיי האבען געזונגען לידער און צוגעשפילט. געזונגען און געשפילט האבען זיי שעהן...

דערנאך האט דער בישאף גענומען א „ראשית דעת", א לערן־ביכעל צו לערנען עברי, וואו עס איז אויך דא „מודה אני" און א ברכה „איבער'ן ספר" ביי אנ'עליה". און ער האט אנגעהויבען זאגען פון דארט, דער עולם איז געשטאנען מיט געבויגענע קעפ. און אויף יעדען ווארט געזאגט „אמן".

ער האט געזאגט „מודה", געמאכט א ברכה איבערן ספר, געזאגט די עשרת הדברות — דאס איז געווען דאס דאווענען פרייטאג־צו־נאכטס.

די ארטאדאקסען האבען זייער שוהל אין צוויי ערטער. זיי זענען, שוין א יאהר פינף־זעקס יודען. זיי האבען טאקע, ווי עס זעהט אויס, קיין שייכות נישט מיט'ן קריסטענטום. זייער רב, ווי געזאגט, הייסט ראבאי ארנאלד פארד. ער איז אנ'אינטעליגענטער מענש. ער איז היבש געבילדעט און קען גוט יודישע און אלגעמיינע געשיכטע. ער דאווענט זאגאר מיט'ן יודישען סקארבאווען נוסח, און איז אויך א גוטער מוזיקער, שרייבט שעהן נאטען און האט אנ'אויסגעלערנטען כאר.

ראבאי פארדס קהלה האט 50 מיטגלידער, און זיי זענען, ווי מען האט מיר איבערגעגעבען, זעהר טעטיג.

איך האב דארט געטראפען א גר, א סטודענט, אוריאל פוירקינס. ער האט זיך מגייר געווען, כדי צו קענען זיין א מיטגליד פון דער נעגער־שוהל.

איך האב בייגעוואוינט אנ'אינטערעסאנט דאווענען פון ראבאי פארד און זיינע א רעדע, וואו ער האט זיי בעוויזען, ווי געזונד עס איז צו זיין א יוד. יודישע ריינקייט היט אויס פון אלע קראנקהייטען — האט ער זיי געלערנט.

די מיטגלידער פון ראבאי פארדס קהלה האבען, זעהט אויס, זיך מגייר געווען און געווארען יודען.

עס איז איבערטריבען צו זאגען, אז עס זענען דא טויזענדער שווארצע יודען. עס איז אפשר דא א פאר הונדערט, וואס זאגען, אז זיי זענען יודען, און די גרעסטע צאהל פון זיי האלטען זיך נאך פעסט אן א ריה קריסטליכע דאגמען צוזאמען מיט די יודישע...

ש. ר—ן.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

(—) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער לאדזער קהלה־פערוואלטונג.

ביים אנהויב פון דער זיצונג האט ראזאר ציטרינאוויסקי געשטעלט פאלגענדע 2 דרינגענדע פארשלאגען:

1) שטעלען אלס ערשטען פונקט פון דער טאג־ארדנונג די פראגע וועגן די צווייטע

50 טויזענד זלאטים,

וואס זענען בעשטימט געווארען דורך דער פערוואלטונג און ראט אויף דער קוילען־אקציע און ביז היינט איז דער ענין דורך דער פערוואלטונג נאך נישט ערלעדיגט געווארען, און

2) ווענדען זיך צו די מאסגעבענדע אינסטאנצען מיט א פראטעסט געגען דעם נייעם פראיעקט פון

העכערען דאס דירה-געלד.

ביידע פארשלאגען זענען אפגעווארפען געווארען, דער ערשטער — מיט'ן מאטיוו, אז דער ענין וועט בעטראכט ווערען ביים פונקט קוילען־אקציע וועלכער געפינט זיך אויף דער טאג־ארדנונג, און דער צווייטער צוליב דעם, וואס אין דער קאמפעטענץ פון דער יודישער קהלה געהען נישט אריין קיין פאליטישע פראגען.

ראזאר ועלמאנאוויטש פרעגט אן די קהלה־פערוואלטונג, צי זי וועט טאלערירען דעם מארום פון פונאנדערטיילען

די 300 קערץ קוילען,

וואס געפינען זיך אין רשות פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע. די סאציאלע הילפס־קאמיסיע האט אין דער הינזיכט בעשלאסען אז יעדער ראזאר זאל צושטעלען א ליסטע פון זיינע ארימעלייט, וועלכע זאלען בעקומען די קוילען.

די אנפראגע איז נישט גענומען געווארען אין אכט, צוליב דעם, וואס די סאציאלע הילפס־קאמיסיע איז אויטאנאם און די פערוואלטונג קען זיך נישט אריינמישען אין איהרע ענינים.

אויף דער ווענדונג פון קאמיטעט צו פייערען דעם געבורטסטאג פון מארשאל פילסודסקי, איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען דעם 19 מערץ א גאטעסדינסט אין דער אלטשטעטישער שוהל.

דאן איז איבערגעלייענט געווארען א קאמוני־קאט פון דער סטאראסטווע, אז צוליב דעם, וואס פיל עטאט־צאהלער ווענדען זיך צו איהר מיט רעקורסען וועגן דער

אפשאצונג פון עטאט

זאל די קהלה איהר צושטעלען גענויע ידיעות וועגן ראזינע שטייער־צאהלער.

וועגן דעם ראזיגען קאמוניקאט האט זיך ענט וויקעלט א לאנגע דיסקוסיע, וועגן דעם אופן פון דער עטאט־אויסמעסטונג בכלל, און וועגן די ידיעות וואס דארפען צוגעשטעלט ווערען דער סטאראסטווע. אין דער דיסקוסיע האבען אנטיילגענומען די פרנסים ועלמאנאוויטש, האפמאן רום א. אנד. ראזאר רום האט בע תזיין רערע בענוצט א בעליידיגענד ווארט געגען דעם פארזיצענדען פון דער פערוואלטונג ה' מינצבערג. ס'איז ענטשטאנען

א געוואלדיגער טומעל

און די זיצונג האט געמוזט איבערגעריסען ווערען.

נאך דער הפסקה האט ראזאר רום צוריקגע־צויגען זיין בעליידיגענד ווארט.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו ענטפערען דער סטאראסטווע אז די קהלה־פערוואלטונג איז נישט ביכולת צוצושטעלען קיין ידיעות. וועגן די שטייער־צאהלער.

צו ודער זיצונג איז דאן אריינגעקומען דער פארזיצענדער פון קהלה־ראט סענאטאר בורזינער, וועלכער האט אנגעפרעגט, וואס איז געווארען מיט די צווייטע 50 טויזענד זלאטעס אויף דער קוילען־אקציע.

פרעזעס מינצבערג האט געענטפערט, אז די פערוואלטונג ווארט אויף אן ערלויבניש פון מיניס־טעריום אויסצוגעבען דאס געלד. דער שטעטישער סטאראסטווע האט אויף זיין אייגענער אחריות נישט געוואלט ערלויבען אויסצוגעבען דאס געלד.

אויף דעם האט סענאטאר בורזינער ארויס־גענומען פון טאש א בריף פון מיניסטעריום ארדע סירט צו דער וואיעוואדזטווע. אין דעם בריף גע־פינט זיך די ערלויבניש אויסצוגעבען דאס געלד.

צוליב דעם איז בעשלאסען געווארען די פרא־גע צו בעהאנדלען ביים פונקט: בעריכט פון דער קוילען־אקציע.

דאן ווערט געמאכט א פאטאגראפישע אויפ־נאהמע פון די פערוואלטונגס־מיטגלידער. די ראז־זארעס ועלמאנאוויטש, ציטרינאוויסקי און רום האז־בען אין דער פאטאגראפיע קיין אנטייל נישט גע־נומען.

*

אויף דער ווענדונג פון דער רבנים־רעלע־גאציע, וואס געפינט זיך אין לאדז, כדי אנצופיהרען מיט דער

אקציע צו ראטעווען די ישיבות

אין פוילען, איז טראץ דער געגנערשאפט פון די פרנסים ציטרינאוויסקי און ועלמאנאוויטש, בעשלאסען געווארען אריינצושטעלען אין בודזשעט צו דעם צוועק א סומע פון 15 טויזענד זלאטעס.

די ווענדונג פון דער ווארשעווער געזעלשאפט „מרפא" וועגן א סובסידיע פון 10 טויזענד זלא־טעס איז איבערגעשיקט געווארען אין דער בודזשעט־קאמיסיע.

פרנס רום האט געפרעגט, צי די פערוואל־טונג האט שוין אנגעהויבען צו ארגאניזירען

די נייע וואהלען

צו דער קהלה, וויל לויט'ן געזעץ דארף די פער־וואלטונג 2 חדשים פאר'ן פערענדיגען די קאדענץ אנהויבען צו ארגאניזירע נייע וואהלען.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אז הגם אזא פונקט אין די פארשריפטען איז פערהאן, האט איהם נאך קיין שום זעלבסטפערוואלטונג נישט אנגעווענ־דעט אין דער פראקטיק אהן דער אנווייזונג פון דער אויפזיכטס־מאכט.

צוליב דער שפעטער צייט איז די זיצונג גע־שלאסען געווארען.

אלגעמ. פראטעסט-אקציע געגען העכערן ס'דירה-געלד

ווענדונג פון „לאקאטאר" צו אלע פעראיינען

די פערוואלטונג פון „לאקאטאר" ווענדעט זיך דערמיט צו אלע רעדאקציעס, ארבייטער און פראפעסיאנעלע־פעראיינען. פעראיינען פון גייסטיגע ארבייטער, געזעלשאפטליכע און פאליטישע ארגאניזא־ציעס, בעאמטען פעראיינען און פעראיינען פון פרייע פראפעסיעס, קולטור־געזעלשאפטען, צעכען און האנדווערקער־קלובען, ארגאניזאציעס פון קליין־בירגערטום א. אז. וו. מיט דער בקשה, צו דעלעגירען זייערע פארשטעהער אין ביורא פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר" אויף פיעטריקאווער 107. מיט'ן צוועק אונטערצושרייבען אין נאמען פון דער רעפרעזענ־טירטער ארגאניזאציע און פערזעהן מיט'ן סטעמפעל פון דער ראזיגער ארגאניזאציע צום אלגעמיינעם פראטעסט פון אלע לאדזער לאקאטארען געגען פרא־יעקט צו העכערען דאס דירה־געלד. דער פראטעסט וועט דעלעגירט ווערען צום מיניסטארען־ראט און מארשאלעק פון סיים.

דער נוסח פון דער פראטעסט־רעזאלוציע איז פאלגענדער:

נאכ'ן בעקענען זיך מיט'ן אינהאלט פון אויס־טאוו וועגן שטיצען ביליגע וואוינונגען, וואס פרא־יעקטירט צ והעכערען דאס דירה־געלד פון 30 ביז 100 פראצענט דריקען אויס די אונטערגעשריבענע פארשטעהער פון די אנגעגעבענע ארגאניזאציעס די איבערצייגונג, אז דער ראזיגער פראיעקט איז גע־ווענדעט געגען די וויכטיגסטע אינטערעסען פון די פיזישע און גייסטיגע ארבייטער.

שוין איצט קענען די ארבייטענדע קרייזען נישט נאכקומען די העכערונג פון דירה־געלד וואס דער־גרייכט ביסלעכווייז צו דער פארמלחמהדיגער הויך.

פיזישע און גייסטיגע ארבייטער, האנדווערקער קליינע און מיטעלע סוחרים א. א. וואס גיבען איצט אויס אויף דירה־געלד פון 25 ביז 40 פראצ. פון זייערע הכנסות, זענען נישט ביכולת צו צאהלען דירה־געלד מיט 30 ביז 100 פראצ. העכער פונ'ם איצטיגען און דאס דראהט זיי צו קענען ווי ס'איז פיהרען א קולטורעלען לעבענס ־ שטייגער, צו פערמאכען די ווארשטאטען און אזוי־ארום צו פער־גרעסערען די ארבייטסלאזיגקייט.

דאס העכערע דירה־געלד וואס איז פארגעזע־הען אין פראיעקט, פון די מלוכה־בעאמטע, וועלען ווירער נאר בעשווערען די מלוכה־קאסע, וואס וועט מוזען דערלעגען זיי אויף זייערע שכירות.

בכלל איז דער גאנצער פראיעקט געגען די אינ־טערעסען פון די אביטס־מענשען און פערשווינט נאר די פערמעגליכע און לייגט ארויף די גאנצע בוי־לאסט אויף ד ישעט אויסמיידענדיג דאס דארף וואס איז נישט ווייניגער פעראינטערעסירט אין אויס־בוי פון די שטעט, די אפנעהמער פון זייער פראַ־דוקציע.

דעריבער פראטעסטירען מיר אויפ'ן שארפ־סטען אופן געגען די סאמע יסודות פון אט דעם נישט געגוג דורכגעטראכטען פראיעקט און מיר רופען די רעגירונג און אלע געזעצגעבערישע פאקטא־רען פון דער פוילישער רעפובליק אוממעגליך צו מאכען, אז דער אונגעהערטער פראיעקט זאל אריין אין קראפט.

אנערקענענדיג די וויכטיגקייט פון שאפען א מלוכה'שען בוי־פאנד צו בויען ביליגע וואוינונגען דורך דער מלוכה, זעלבסטפערוואלטונגען און גע־זעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, שטעלען מיר פעסט, אז עס עקזיסטירען נאכנישט אויסגענוצטע און פיל יושרדיגערע שטייער־מקורות זיי צו פערווענדען פאר ווערט־דאזוקעס פון אונבעוועגליכע גיטער א בוי־פאנד ווי: פערמעגענס־שטייער, פערגרעסערטער הכנסה־שטייער, אין זיינע העכערע קאטעגאריעס, בעלאסטען די אי ןשטאט און דארף, בעשטייערען מיט א הויכען שטייער די אונבעבויטע פלעצער אין דער שטאט, איינציהען לטובת דער מלוכה א טייל פון די היפאטעק־חובות וואס זענען בשעתו גע שענקט געווארען דורכ'ן רעקרעט וועגן דער וואלא־ריזאציע פון די היפאטעק־חובות, און ענדליך צו העכערען דעם צאל פון לוקסוס־ארטיקלען, וואס פערפלייצען ביז־איצט דאס לאנד, און פערניכטען די ענטשפרעכענדע צווייגען פון דער היימישער אינ־דוסטריע".

*

ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען דעם 17־טען ד .ח. צונויפגערופען ווערען איננאנצען לאנד לאָ־קאטארען־מיטינגען אויף וועלכע עס וועלען אנגענו־מען ווערען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

*

אויף א פערזאמלונג פון צענטראלען ראָד־פערקעהר, איז איינשטימיג אנגענומען געווארען א פראטעסט־רעזאלוציע געגען דעם פראיעקט פון הע־כערען דאס דירה־געלד. א גרויסער טייל רעדנער בראש ה' ו. גראסמאן האבען אנגעוויזען, אויף דער דראהענדער לאגע פון די מיטגלידער, אין פאל פון העכערען ס'דירה־געלד. דער פראטעסט מיט אונטערשריפטען פון די פערוואלטונג פון צענטראַ־לען ראָד־פערקעהר וועט די טעג אוועקגעשיקט ווע־רען צום מיניסטארען־ראט און סיים־מארשאלעק. אויף דערזעלבער פערזאמלונג איז געשאפען געווא־רען א „גמילות חסדים־קאסע". איניגע מיטגלידער האבען אויפ'ן ארט אויסגעקויפט פייען. א גרויסער טייל האבען זיך פערשריבען אלס מיטגלידער אין דער קאסע.

די לאדזער האנדעלס-באנק

איז רשות פון ענגלישע קאפיטאליסטען.

(2) די האנדעלס־באנק אין לאדז, איינע פון די וויכטיגסטע בענק, וואס בעדינט די טעקסטיל־אינדוסטריע געהט אריבער אונטער דער רעציד־רענדער ווירקונג פון ענגלישען קאפיטאל. א גרופע ענגלישע קאפיטאליסטען וואס האט ערטיילט דער ראזיגער באנק א הלוואה פון 55 טויזענד פונט שטערלינג, האט איצט איינגעקויפט איהרע 50 פראַ־צענט אקציעס אויף א סומע פון דריטהאלבען מיל־יאן זלאטעס. און מחמת די פינאנסיסטען־גרופע האט געמאכט דעם פארבעהאלט צוריקצוקעהרען דעם חוב, אויך אין אקציעס פון דער נייער עמיסיע — וועט זי האבען ממילא א פערויכערטע רעצידי־רענדע ווירקונג אויף דער פאליטיק פון דער באנק.

דערביי איז כדאי צו בעמערקען, אז די לאד־זער האנדעלס־באנק האט מען געהאלטען פאר איינער פון די רייכסטע בענק.

די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון צענ-טראלען האנדווערקער-פערבאנד.

נעכטען אין אזענר איז אין זאל „קאלאסעאום" פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד, פאלודניאווע 4.

די פערזאמלונג עפענט ה' דיר. ארדינאנס, און אלס פארזיצער ווערט אויסגעוועהלט ה' י. ב. לעווקאוויטש, וועלכער נעהמט איבער דעם פארזיץ און לאדענט אין אלס בייזיצענדע די ה"ה נייפעלד און מאטיל. דערנאך וועט בעהערט דאס אנדענקען פון די פערשטארבענע מיטגלידער דורך אויפשטעהען פון די ערטער און ה' פרוינד לעזט איבער און פויליש דעם פראטאקאל פון דער פאראיאהריגער פערזאמלונג. עס ווערט א שטיקעל טומעל צוליב דעם, אוז דער פראטאקאל פון דערנאך אויך גע־לייענט ווערען אין יודיש.

ראן גיט אפ א בעריכט פון דער אפטרעטענ־דער פערוואלטונג מאג. שטרויך,

נאך דעם בעריכט ענטוויקעלט זיך א שטארקע דיסקוסיע, וועלכע איז געווען רייך אי ןשטורמישע מאמענטען. די דיסקוסיע האט זיך פערצויגען ביז שפעט אין דער נאכט.

א גענויעם בעריכט וועלען מיר בעזונדערע ברענגען.

MŁODA PANIENKA

ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Łask. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

11 מאנטאג

כט אדר א' תרפ"ט

מערץ

זון-אויפגאנג 6.

זון-אונטערגאנג 5 33

ערב אומזאץ-נאקאזען

די שאצונג פון דעם שטייער איז טאקע א העכערע.

(2) גאנץ בקרוב וועלען אלע צאהלער פון אומזאץ-שטייער אין לאדז בעקומען נאקאזען אין צוזאמענהאנג מיט דער אדורכגעפיהרטער שאצונג פון שטייער פאר'ן יאהר 1928.

לויט ווי מען אינפארמירט אונז, זאל הייאהר די דאזיגע שאצונג זיין, אויף אנ'ערך 30 — 40 פראצ. העכער, ווי פאראיאהרען. די סבה דערפון איז, וואס די פינאנציעלע אינפארמאציע-ביורא'ס האבען לעצטענס ענטוויקעלט אנ'אינטענסיווע אויס-פארשונגס-טעטיגקייט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א צירקולאר, אז דער געהעכערטער אומזאץ-שטייער זאל זיין א גענוי-אויסגערעכענטער און א בעגרינדעטער אויף ציפערן פון האנדעלס-ביכער. פון דער באהן, צאלען, בענק א. א. וו. און עווענטועל אויף א אלגעמיינער עקס-פערטיזע.

טראמוואי איבערגעפאהרען אויף טויט אנ'אכט-יעהריג קינד

(2) נעכטען מיטאג-צייט איז דורך א טראמ-וואי אויף טויט איבערגעפאהרען אנ'אכט-יעהריג יונגעלע.

דאס יונגעלע האט אויף גלובנע 42 געוואלט אריבערגעהן אויף דעם ענטקעגענדיגען טראטואר. ער האט זיך אבער אויסגעגליטשט און ארונטער-געפאלען אונטער'ן טראמוואי נומער 10, און איז צוריבען געווארען אונטער די רעדער אויף טויט.

ווי דאס יונגעלע הייסט איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פייערליכער פארלעזונגס-אווענד

אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט

צוליב דער 100-טער פארלעזונג אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגא-ניזאציע קומט פאר מארגען, דינסטאג, אווענד אין לאקאל פון „הזמיר" א פייערליכער פארלעזונגס-אווענד, אין וועלכען עס וועט זיך בעטייליגען — אויסער דעפ. ד"ר ראזענבלאט און רעד. אוגער — אויך ראבינער ד"ר מ. הינדעס פון ווארשא, וועל-כער וועט האלטען א פארלעזונג אויף ד. ט.: „א רייזע דורך דעם שווארצען קאנטינענט צו די יו-דען אין דרום-אפריקא".

דער אנגעזעהענער געזעלשאפטליכער טוער און פובליציסט, וועלכער האט מיט א צייט צוריק געמאכט א רייזע איבער אפריקא און אדורכגע-פאהרען דעם שווארצען קאנטינענט אין דער גאנ-צער לענג, וועט איבערגעבען זיינע איינדרוקען פון דער אינטערעסאנטער רייזע און שילדערען דאס לעבען פון די יודען אין דרום-אפריקא. ד"ר הינדעס איז אויך בעקאנט אלס איינער פון די בעסטע רעדנער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענ-בלום (ציגעל-גאס 12), גארפיין (ווסכאדניא 54), י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15).

ווער ווייסט?

(—) דער 24-יעהריגער גייסטיג-קראנקער שמעון ראזענצווייג, באלוטער מארק 2 איז פער-גאנגענעם מיטוואך ארויס פון דער היים און ביז היינט ווייסט מען נישט וואו ער איז אהינגעקומען, ער איז פון מיטעלען וואוקס, ער טראגט א שווארצען פאלטען מיט א פאקען-קראגען. ווער עס ווייסט עפיס וועגען איהם ווערט געבעטען מיטצו-טיילען אויף באלוטער מארק 2 אין פרוכטען-געוועלב.

10-יעהריגער יובילײ-פײער פון קלײן-פישהענדלער-פעראײן

מהנך געווען די פעראײנס-פאהן.

שבת ביינאכט איז אין „קאלאסעאום“-זאל פארגעקומען א אימפאזאנטע פײערונג צום 10-יעהריגען יובילײ פון קלײן-פיש-הענדלער-פעראײן (זאוואדזקא 5).

צו דער פײערונג זענען געווען פערזאמעלט אלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות, ווי אויך דעלעגאציעס פון א רייהע ווירטשאפטליכע פעראײנען. דער זאל איז געווען שעהן דעקארירט און אילומינירט.

בײ א זעהר געהויבענער שטימונג האט ארום 12 א זייגער ביינאכט, דער פעראײנס-פרעזעס ה' אהרן אײזיק שנורמאן געעפענט די פײערונג. קודם-כל האט ער ווארם בעגריסט די פערזאמעלטע און אײנגעלאדענט צום פרעזידיום-טיש די דעלעגאציעס. נאכדעם האט ער געגעבען א קורצען געשיכטליכען איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג פון פעראײן, דערצעהלט, וועגען די שוועריגקײטען, וואס דער פעראײן האט געהאט אויסצושטעהן אין משך פון די 10 יאהר, רעכענט אויס די הילף-ארבײט, וואס עס ווערט געטון פאר די מיטגלידער. פון זיינע רייד דערוויסט מען זיך אויך בײ וואסערע שווערע מאטעריעלע בעדינגונגען עס לעבען די קלײן-פיש-הענדלער, און אז א דאנק דער ארגאניזאציע גיט זיך איין צו פערלייכטערן די שלעכטע לאגע פון די דאזיגע הענדלער, וועלכע פיהרען זייער מסחר אונטער'ן פרייען הימעל, נישט געקיקס אויף די ערגסטע וועטערן. ווייטער דריקט ער אויס די פרייד, וואס דער פעראײן האט דערגרייכט א יובל פון 10 יאהר, בפרט נאך וואס צוזאמען מיט דעם יובל איז מען אויך מהנך א נײע פעראײנס-פאהן.

צום סוף רופט ער די מיטגלידער זיך ענגער צו גרופירען ארום פעראײן און ווינשט א פרוכטבארע ארבײט.

דער פערוואלטונגס-מיטגלידער שמואל לייבאוויטש לעזט פאר די רשימה פון פערשטארבענע מיטגלידער און אויף זיין פארשלאג ווערט זייער אנדענקען בעעהרט מיט אויפשטעהן פון די ערטער און דער ארקעסטער שפילט דערויף שאפען'ס טרויער-מארש.

עס הויבען זיך דאן אן בעגריסונגען.

דער ערשטער בעגריסט רעד. לאזאר קאהאן אין נאמען פון צ.-ק. פון דער פאלקס-פארטײ אין ווארשא. אלס גאסט ווערט רעד. קאהאן אויפגענומען דורך די פערזאמעלטע מיט גרויס בעגייסטערונג.

ווייטער בעגריסען: ראטמאן אדוו. ווייצמאן — פאלקיסטישע פראקציע אין לאדזער שטאט-ראט; כארי — צענטראלער קלײנהענדלער-פעראײן; מאסע — קאנפעקציאנערען-פעראײן; פרנס לייביש ראזענבערג — קלײנהענדלער-פעראײן פון האלעס, בארנשטײן — ראד-פערקעהר; האדעס — פאביאניצער קלײן-הענדלער; אוניקאווסקי — קלײנהענדלער-פעראײן, פיעטריקאווער 6; גאלדקארן — קאלאניאל-הענדלער, צעגעלניאנא 15; לייבאוויטש — גרויס-פיש-הענדלער; מינק — טארג- און מארק-שטייער; יוזעפאוויטש — האגדווערקער-באנק, פאמארסקא 15; נאפארסטעק — אלטווארג-הענדלער; בערלינסקי — „עזרת אחים“. גאלדבערג — קויהלען-סעקציע און העניעק — שאכער-סעקציע.

נאך די בעגריסונגען שניידט אדוו. ווייצמאן איבער דעם באנד און רעד. לאזאר קאהאן האט אויפגעוויקעלט די נײע פעראײנס-פאהן בײ גרויסע אוואציעס, געזאנג און אונטער די קלאנגען פון פוילישען נאציאנאלען הימן, געשפילט דורכ'ן ארקעסטער.

מיט דער פאהן דעפילירען די פערזאמעלטע איבער'ן זאל. די שטימונג איז א פריידיג-געהויבענע.

ה' מאסע טראגט שפעטער אריין דאס גאלדענע בוך, אין וועלכען אלע אנוועזענדע פערשרייבען זיך.

דער יום-טוב געשטימטער עולם האט נאך פערברענגט ביז פארטאגס בײ די סערווירטע טישען און זיך אונטערגעלעהנט די הערצער מיט פערשידענע געשמאקע מאכלים און משקאות.

די פײערונג האט זיך פערענדיגט מיט א טענצעל און איבערגעלאזען א גוטען רושם,

דער מאסען-מיטינג אין ווילקער שוהל להצלת הישיבות

געכטען, זונטאג, איז אין ווילקער-שוהל פארגעקומען א גראנדיעזער מאסען-מיטינג געווידמעט דער גרויסער אקציע פאר די ישיבות אין פוילען.

בײ א פול געפאקטער שוהל זענען מיט הייסע דרשות, וועגען דעם רעיון פאר דער רעטונג פון די ישיבות, ארויסגעטראטען דער פינסקער רב ר' אהרן וואלקין, דער ראקאווער רב ר' פסח פרוסקין און דער ראקאווער רב ר' אברהם קאלמאנאוויטש.

דעם שלוס-ווארט האט געהאלטען דער ג' רב פון ביסטריץ הרב ר' מנחם מענדיל עהרליך, וועלכער האט געדאנקט דעם עולם פאר די געשענקטע נדבות און געבעטען ווייטער צו העלפען די אקציע פאר די ישיבות.

א בלוטיגער מארד אין טאמאשאוו

א ברודער איז זיך נוקם פאר זיין שוועסטער און דערשיסט אנ'אלפאנס.

(2) נעכטען, 8 אין אװענד, איז אין טאמאשאוו-מאזאוויעצק אויף סלאגיעטשנא 7 דערמארדעט געווארען א געוויסער וואצלאוו קרישטאפיק.

דער מארד איז געשעהען אויף אזא אופן: 3 פערשוין זענען בעפאלען דעם אנגערופענעם קרישטאפיק'ן און געטראפען איהם מיט 3 רעוואלווער-קוילען אין זײט, ברוסט און קאפ. די אנפאלער האבען אויסגענוצט דעם טומעל, וואס האט זיך דערבײ געמאכט און זענען ענטלאפען. דער שווער-פערוואונדעטער איז תיכף געשטארבען.

א דאנק די בעמיהונגען פון דער פאליציי איז געלונגען צו פערהאלטען איינעם פון די אנפאלער א געוויסען יוזעף זשעלינאווסקי, וועלכער האט מודה געווען אין מארד, אבער ווער זיינע מיטהעלפער זענען געווען — דאס האט ער זיך אפגעזאגט צו ענטפלעקען.

דערבײ האט ער די סיבה פון זיין טאט דערקלעהרט דערמיט, וואס דער דערמארדעטער איז אנ'אלפאנס, וועלכער האט פערפיהרט זיין שוועסטער און געצוואונגען זי צו פראסטיטוציע. דעם מארד-פלאן האט ער שוין פערטראכט פון לאנג.

[illegible]אווסקי איז ארעסטירט און איבערגעגעבען צו דער דיספאזיציע פון'ם אויספאר-[illegible]ריכטער,

פאליציי זוכט זיינע צוויי מיטהעלפער, וועלכע זענען אוודאי שוין ענטלאפען פון טאמאשאוו.

פײער זעלבסטמארדען

(2) נעכטען האט די פאגאטאוויע-כראניק פערנאטירט פיער זעלבסטמארדען מחמת נערווען-דערשיטערונג אדער ארבײטסלאזיגקייט.

עס האבען געפרובט צו בעגעהן זעלבסטמארדען: באלעסלאוו שימאנסקי, 48 יאהר אלט דורכן איבערשניידען זיך דעם גארגעל; וו. מעלטשארעק, 17 יאהר אלט האט אויסגעטרונקען א גרויסע דאזע יאדינע; משה וויינער (זאקאנטנא 44) האט זיך אויך פער'סמ'ט מיט יאדינע. אויף דעם זעלבען אופן האט אויך וואיטשעך נאגאל זיך געפרובט צו סמ'ען אויפ'ן וואקזאל פון דער לאדזער פאבריק-באהן.

ספארט-בעוועגונג.

ווי מיר דערוויסען זיך, הויבען זיך שוין אן דעם 17 מערץ די פוסבאל-מײסטערשאפטס-מעטשען פון דער „עקסטרא-קלאס“ אין פוילען.

דער ערשטער מייסטערשאפטס-מעטש קומט פאר אין קעניגסהיטע (אויבער-שלעזיען) צווישען דער דארטיגער „רוך“ און ווארשעווער „פאלאניא“.

אין לאדז קומט פאר דער ערשטער ליגע-מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען דעם 24 מערץ צווישען „ל.ק.ס.“ און „פאלאניא“ (ווארשא).

אין 31 ד. ח. און 1 אפריל (קריסטליכע ימים-טובים) איז איינגעזעצן בעשטימט געווארען איין ליגע-מעטש, ווייל דער גרעסטער טייל ליגע-קלובען האבען אויף די דאזיגע טעג אנגאזשירט אויסלענדישע מאנשאפטען.

דער איינציגער מייסטערשאפטס-מעטש וועט פארקומען דעם ערשטען טאג פסח אין קראקא צווישען דער דארטיגער „ווויסלא“ מיט „ווארשאוויאנקא“.

ס'פיהרען זיך נאך די אונטערהאנדלונגען מיט די ווינער „הכח“ וועגען אהערברענגען זיי אויף עטליכע מעטשען נאך פוילען, אין דער זעלבער צייט אונטערהאנדעלט מען אויך מיט דער אמעריקאנער פיליע פון די ווינער „הכח“ וועגען אהערקומען נאך פוילען אויף עטליכע מעטשען.

ס'איז אזוי ארום מעגליך דאס ביידע „הכח“-מאנשאפטען וועלען גאסטראלירען אין פוילען אין איין צייט און איינע וועט מיט דער אנדערער דארפען צו קאנקורירען.

דער פוילישער פוסבאל-מייסטער „וויסלא“ (קראקא) האט דערהאלטען אנ'איינלאדונג צו קומען אויף עטליכע מעטשען נאך לייפציג און דרעזדען.

די פערוואלטונג פון „וויסלא“ דארף ערשט די אפערטע צו בעטראכטען, ס'איז אבער וואהרשיינליך, דאס „וויסלא“ וועט די איינלאדונג אננעמען.

אין לאדז הויבען זיך אן די מייסטערשאפטס-מעטשען פון ל.ז.א.פ.נ. דעם 1. אפריל.

אין די דאזיגע קאמפען וועלען זיך בעטײליגען 8 יודישע קלובען, 6 פון לאדז און 2 פון לאדזער קרייז.

ה. ב-ן

אין „ארארט“.

היינט ווערט צים לעצטען מאל געגעבען „דער מאסקאראד אויף דער אלט-שטאט“.

מארגען — פרעמיערע „מיס יודעא“.

מעלדונג

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס-פעראײן פון בעקליידונג-ארבײטער אין פוילען אפטיילונג לאדז, לאגעווניצקא 4

אכטונג, פארל-ארבײטער!

היינט, מאנטאג, ד. 11-טען מערץ, 8 אװענד קומט פאר אין פעראײנס-לאקאל לאגעווניצקא 4 א וויכטיגע פאך פערזאמלונג. אלע ארבײטער ווערען געבעטען אומבעדינגט צו קומען.

די פאך קאמיטע פון פארל ארבײטער.

דער „יודישער ריכטער“ אין לובלין

פון לובלין שרייבט מען:

אנ'אריגינעלע לויה-צוג האט מען היינטיגע וואך געקאנט זעהן אויף קראקאווסקע. פאראויס א דרייער לינג מיט א קרייץ, בײ די זייטען גאס א צעהנדליג גלחים זינגענדיג תפילות פאר א נשמה, וואס האט ערשט אנגעהויבען איהר נסיעה צום הימעל, אנ'אימפאזאנטער קאראוואן פיהרט א טרומנע בעדעקט מיט פיל קרענץ, אונטערען קאראוואן הונדערטער נאכגעהר צווישען וועלכע מען זעהט ריכטער, פראקורארען, אדוואקאטען, א סתם עולם און נאך צום שלום — הונדערטער יודען, חלילה נישט פון די, וועלכע האבען ליב זיך צו „רייבען“ צווישען פריצים. נאר פשוט'ע יודען און יודענעס פון נארסטאווע און גראדוקע, פון שעראקע און קראוויעצקא.

וועמען פיהרט מען דאס אזוי אין זיין אייביגער רוה?

— דער יודישער ריכטער איז געשטארבען.

עפעס האט מען שוין אזא נאמען געהערט א מאל אין לובלין, אבער הויך האט מען די ווערטער נישט געטארט אויסרעדען. דאס וואלט אפשר איהם, דעם גוטען מענש געברענגט א שאדען, האבען טאקע יודען נאר אין דער שטיל, איהם גערופען דער יודישער ריכטער, דאנגען אנדערע האבען שוין געארנישט זיך געהיטען און איהם אפט בעצייכענט מיט'ן טיטול „זשיד“.

אריגינעל געקליידעט, ליב געהאט די קאליר פון נעמיטליכקייט — העל ברוין, אמאל דעם העלגרויען קאליר. אזוי זענען געווען זיינע אנצוגען און תמיד א האלבען צילינדער אויפ'ן קאפ, געמיטליך טריט בײ טריט ווי אונזערעס א תלמיד חכם, האט מען איהם געזעהן טאג איין, טאג אויס געהן אויף און פון זלאטי גאס. דארט צו און פון זיין ריכטער טישעל. א גראציעזע פיגור, אבער דעם קאפ נעבויגען נישט אזוי פון יאהרען ווי פון לאסט — הונדערטער, טויזענדער אקטען און אלע אזוי עהנליך אין זייערע מעשיות. הונדערטער יודענעס האבען זונטאג פערקויפט א הערינג אדער א ציבעלע דורך דער הינטער-טיר, הונדערטער יודען האבען 5 מינוט נאך רעה שעת דאך אפען געהאלטען דאס געשעלב און אריינגעכאפט נאך 50 גראשען פדיון. היינט ווא זענען די בייגעל-יודענעס און בייגעל-קינדער פון טויער בײ קראקאווסקע!

דאס געזעץ הייסט בעשטראפען, דאס לעבען זאגט אבער אנדערש, האט דער ריכטער געמאכט א פשרה: 1, 2 אדער גאר שטארק — 5 זל. שטראף און ביידע צדדים זענען בעפרידיגט.

האט עס די פאליציאנטען פערדראסען: מיר וועלען ארומלויפען איבער די גאסען, היטען די קראמען, צונויפשטעלען פראטאקאלען, דערלאנגען ראפארטען און נאכהער וועט דאס אזא פערברעכער בעשטראפט ווערען מיט איין זלאטע!

עס האט דער „הער אין ברוינעם“ קיין סוד נישט געמאכט, אז איהם זענען דערהוידער אט די אזוי צעהליגע פראצעסען געגען די הערינג-יודענעס. און וועלכע פראטאקאלען און פראצעסען, האט ער געזאגט — מאכען נאר רייכער די סטאטיסטיק פון די „פערברעכענס“ און ארעמער די בירגער. זאלען זיי, די פראטאקאלען מאכער, נישט יאגען זיך נאך קיין רעקארדען און אלץ וועט זיין גוט.

האט טאקע אויפגעהערט דער געיעג נאך פראטאקאלען.

עקסמיסיעס.

ניין, ביים „הער אין ברוינעם“ האט מען אזוי שנעל קיין עקסמיסיע נישט בעקומען. קלוגע אדוואקאטען, פעהיגע יוריסטען, קאמבינאטארישע ווירטסלייט מיט און אהן עדות — דער „הער אין ברוינעם“ האט טאקע נישט ארויסגעלאזט פון האנד דאס קליינע ביכעלע פון שטראף-קארעקס, די אנדערע האנד האט ער אבער געהאלטען אויף זיין אייגעל הארץ.

האבען בירגער געוואוסט, אז זיי קאנען רוהיג געהן אהין געריכט. פערהאן דארט נישט בלויז קאדעקסען און פאראגראפען, נאר אויך א מענש מיט הארץ און יושר.

בליץ שנעל האט זיך אויף די יודישע גאסען פערשפרייט די ידיעה, אז דער „הער אין ברוינעם“ איז געשטארבען.

האבען זיך הונדערטער יודען פערזאמעלט צו בעגלייטען אין זיין אייביגער רוה דעם גוטען, אידעלען, יושר'דיגען ריכטער.

קסאווערין מארצינקאווסקי.

זיין נאמען וועט שטענדיג דערמאנט ווערען מיט כבוד פאר'ן ריכטער כלל.

א. ש-ר.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער
לעצטע 2 גאסט-פארשטעלונגען
פון דער בערימטער אמעריקאנער קינסטלערין
דארא ווייסמאן
היינט, מאנטאג, דעם 11-טען, 9 אין אװענד צו פאפולערע פרייזען
אנשעל שאר'ס נייעסטע אויפפיהרונג / דארא ווייסמאן אין א נייער גרויסער קונסט-ראלע אלס
ארעסטאנטקע № 49
מעלאדראמע אין 3 אקטען פון זאלאטארעווסקי.

דינסטאג, ד. 12-טען, 9 אוו. צו פאפולערע פרייזען
א מתנה פון אנשעל שאר פאר די הונדערטער מענשען, וואס האבען פאריגע וואך נישט בעקומען קיין בילעטען, וועט דארא ווייסמאן שפילען צום לעצטען מאל
די מאמע פון דער וועלט

ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, גאריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, יאציבאוויטש, ראקאוו.
אדמיני.: מ. ארנוואלד. מוזיק לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען בײ דער קאסע.

מאשין-לעבער
ווערען אנגענומען אויסצונייען בײ
ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

די היינטיגע מענשען יאָגען זיך נישט מעהר נאָך פערגעניגען ווי די אמאָליגע

א בילד פון די פערגעניגענס אין אַלטען פראַנקרייך

לאָמיר פרובען אויף א ווײַלע פערגעסען אונזער הארטע, פראָזאַאישע צייט און איבערטראָגען זיך אין פרעהליכען פראַנקרייך פון דער ערשטער העלפט פון אכצעהנטען יאָהרהונדערט.

עס איז א צייט, ווען פראַנקרייך איז ווירקליך געווען פרעהליך. א צייט, ווען מענשען האָבען געוואוסט, ווי צו לעבען און צו שטאַרבען און אפילו דעם טויט פערוואַנדעלט אין א שוי־שפיל.

„אז מען איז געווען קראַנק", שרייבט מאַדאַם דיודעוואַן אין איהרע מעמוארען „איז מען אויך געגאַנגען גלייך, און מיט קיין קרומער מינע זיך נישט פערראַטען. מען האָט געוואוסט, ווי אזוי שמייכלענדיג זיך צו רואינירען, ווי קלוגע שפילער ביים קאָרטען־טיש, וועלכע טראָגען אריבער דעם שווערסטען פערלוסט אָהן א צוק פון דער ברעם. ווען מען איז שוין געווען אפילו האַלב־טויט, האָט מען זיך דאָך געהייסען טראָגען אויף יאַגד. מען האָט געהאַלטען פאַר שעהנער צו שטאַרבען אויף א באַל אָדער אין טעאַטער, איידער אין בעט; מען האָט דאָס לעבען געגאָסען ביז'ן לעצטען טראָפען, און ווען עס פלעגט שלאָגען די שעה פון אפשייד, האָט מען געהאַט די אייטעלקייט געשמאַקפול אוועקצוגעהן פון דער וועלט."

אין די דראַמען פון קאָרנעיל און ראַסין האָט זיך אָפגעשפיגעלט דער סטיל און דער פאָמפ פון דער עפּאָכע. יעדעס געפיהל איז דאָ געצאַהמט דורך עטיקעט פון צערעמאָניאַל. שפּעטער האָט זיך די פאָרם עטוואָס געענדערט. אין די געפיהלען ווערט אריינגעטראָגען לייכטקייט און גראַציע.

אין דער שמייכלענדיגער חן איז געבליבען טריי אָט די מענשען ביז צום בלוטיגען סוף פון דער גרויסער רעוואָלוציע. און מאַרי אַנטואַנעט, דערצעהלט מען, האָט אויפ'ן עשאַפאָט, ווען זי האָט אַנגעטראָטען אומגערן דעם הענקער אויפ'ן פוס, געזאָגט: ענטשולדיגט, מיין הער, איך האָף, אַז איך האָב אייך נישט וועה געטון."

די מאַלעריי פון יענער צייט גיט אונז א פאָרשטעלונג פון יענע געזיכטער, גיכער מאַסקען ווי געזיכטער. דאָס איז א זעלטענע פאָרטרעטען־קונסט. מיט אומפערגלייכליכען געשמאַק און צערטליכקייט ווערען געגעבען די לייכטע פיגורען פון זייער פּאַסטעליכען היגטערגרונד. די צייט ווערט געמאָלען אזוי, ווי זי וואָלט זיך אליין אמליבסטען געוואָלט זעהן.

און ווי דעליקאַט זענען די קליידער. ווי צירליך דער פינזעל, רופט די שטאָפען ארויס צום לעבען אויפ'ן לייוואַנד. אָט איז דאָס סאַמעטענע געל מיט ווייסע שלייפען; טיף־בלויער זייד מיט ראָזע בענדער; ווייס אויפ'ן גרונט פון א בלאַס־בלויער סאָפע אין א קליינעם, ווייך־באַלויכטענעם צימער.

די קעפ פון אָט די שעהנע דאַמען האָבען אָפט עפּעס ליאַלקעדיגס אין זייערע גלאַטע אָוואַלען, אין דעם קאָליר פון דער הויט, וועלכע איז ווי מילך און בלוט. כדי צו אונטערשטרייכען די צאַרטע הויט פון דעם האַלז, זענען די אַקסלען ארומגענומען מיט דורכזיכטיגע שפּיצען־טיכער: א פוטערנער זוים פון קאָרסאַזש מאַכט קענטיגער דעם לייכטען פוך אויף דער הויט, וועלכע שימערט אונטער דעם פודער.

מענשען לעבען אזוי, ווי זיי וואָלטען געשפּילט א לייכט און קלוג שטיק פאַר'ן טעאַטער־זאַל. די ביהנע, אויף וועלכער זיי טרעטען אויף, איז דער סאַלאָן פון אכצעהנטען יאָהרהונדערט.

דאָ אין סאַלאָן האָבען זיך אויסגעבילדעט יענע לעבענס־פאָרמען, וועלכע האָבען געגאָלטען אַלס כאַראַקטעריסטיש פאַר דער עפּאָכע, פאָרמען פון צירליכער בענעהמונג, פון פערפיינערטען אומגאַנג מיט מענשען, יענע העפליכקייטען, וועלכע האָבען געוואוסט ווי צו חנפ'ענען אָהן איבערטרייבונג. און דאָ האָט זיך אויסגעבילדעט די קונסט פון געשפּרעך, פון שפּילעוודיגען אונטערהאַלט. אפילו בייזקייט און רכילות איז געווען איינגעהילט אין גראַציע.

ווי אזוי־זשע האָט אויסגעזעהן אָט די „אַקאַדעמיע פון פרעהליכער וויסענשאַפט", דער סאַלאָן? א קליין בילד, וואָס הענגט אין ווערסאַ"ער מוזעאום, דערצעהלט אונז וועגען דעם. עס ווייזט דעם סאַלאָן פון מאַדאַם דע בופלע, מיט פיר שפּיגלען, ווייסע ווענט, ראָזע, זיידענע פאָרהאַנגען און גאָלדענע מעבל. און די קליינע פיגורען אויפ'ן בילד, דאָס זענען אַלץ מענשען פון יענער צייט און די געשיכטע האָט איינגעהיט זייערע נעמען: די פרינצעסין דע באָווא אין בלאַסען וויאָלעט; איהר מוטער, די גרעפין, א בעיאָהרטע דאַמע אין רויטען סאַמעט מיט א לאַנגער שלעפּ; גרעפין צ. אין ווייסען אטלעס בעניים מיט פוטער; פריילין דע בופלע אין ראָזען און ווייסען טיול, די גרעפין דע בופלע אין ווייס־ראָזעווען הוט אין א טיולענעם פאַרטוכעל אויפ'ן ראָזעווען קלייד. זי גנהט אַרום מיט א שיסעל צווישען די געסט, ווי עס איז היינט דער מנהג ביי די „פאַיוו־אָ־קלאָקס", אַז די דאַמען זאָלען זיך אליין בעדינען. אזוי האָט זיך געפיהרט אויך דעמאָלט. ווייל נאָר א יונגע דאַמע האַלט א שיסעל און א סערוועטקע, און אנגעטאָן איז זי א העל גרינען קלייד, א שירצעל פון שפּיצען, א קליינעם שטרויענעם הוט מיט פערבויגענעם ראַנד פון לאַנגע סטענגעס. ביים קלאַוועסין זיצט א קינד און שפּילט, און דאָס איז דער יונגער מאָצאַרט. די הערין פון סאַלאָן איז מאַדאַם דע בופלע, דעם פרינצ'ס געליבטע, א פרוי פון פערציג יאָהר, אָבער אין איהר שמייכעל איז ליבליכקייט נאָך אַלץ פון יוגענטליכען רייץ.

וואָס אין די סאַלאָנען איז מעהר פאַר אַלץ געשעצט געוואָרען, איז דער וויציגער איינפאַל, דער עפּיגראַם. עס איז געווען, ווי עס פריהער געזאָגט געוואָרען, א מין אַקאַדעמיע פון פרעהליכער וויסענשאַפט. די, וועלכע פלעגען אָהער צוגעלאָזט ווערען, האָבען געדאַרפט קאָנען אָנשרייבען שפּילעוודיג א דיאַלאָג, א סאָנעט. מען פלעגט איינאָרדענען פּאָעטישע לאָטערעען. ווען מען פלעגט ארויסציהען דעם בוכשטאַב „א", האָט מען געמוזט אָנשרייבען א מוזיקאַלישע אַריע, און ווען „ס", האָט יענער געדאַרפט אָנשרייבען א סאָנעט. דאָ האָט וואָלטער געשריבען זיינע פּיעסען און דאָ טאַקע אויף דער קליינער ביהנע האָט מען זיי געשפּילט. מען פלעגט פיהרען דעבאַטען און אַלץ איבער די פּראָבלעמען פון ליבע. דעבאַטען איבער די מלחמה מיטלען אין ליבע, איבער טרייהייט, עראָבערונג, אַפּזאַג, איבער דעם אונטערשייד אין געפיהל ביי מענער און פרויען.

צווייטיפּען פון פערפיהרער גנהען דורך דורך דער ליטעראַטור פון יענער צייט: דער קאַלטבלוטיגער יעגער און הארץ־פאַנגער, וועלכער רעכענט קלוג אויס יעדען צוג און זיגט, איידער די פרוי האָט זיך נאָך ארומגעקוקט, וועלכער, ווי א געניטער ספּאָרטסמאַן, האָט הנאה פון זיין טעכניק, פאַר וועמען די פרוי אַליין איז אייגענטליך נישט וויכטיג, נאָר וויכטיג די בעפרידיגטע אייטעלקייט, דער ערפאָלג. צווייטענס, איז דאָ דער ליידענשאַפטליכער פערליבטער, וועלכער פערווירט פון ליבע, טוט זיך אַליין אָן שאָדען און מאַכט זיך קאַליע יעדען שאַנס.

ה. ל—ן.

———:0:———

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אַנפראַגע אויף א יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

8930. דוד ל.

מיר ווייסען נישט, מיט וואָס פאַר אומשטענדען דאָס געריכט האָט זיך גערעכענט בעפריינדיג דעם דערמאָנטען שולדיגען. פּרינציפּיעל ווערט בעשטראָפט אַנ'אַנגעקלאָגטער פאַר פעלשען יענעמס אונטערשריפט אינטער א ווערקסעל, מעג דער לעצטער אפילו שפּעטער אויף דער געריכטס־פערהאַנדלונג ערקלערען, אַז דאָס איז געטון געוואָרען מיט זיין הסכמה.

געוויס איז אין אזא פאַל די שטראָף שוין א מילדערע בפרט, אַז די פּרעטענסיעס פון די געליטענע זענען דורך דער צייט געשטילט געוואָרען.

8931. א לעסקער.

מיר האַלטען, אַז איהר דאַרפט אין גאַנצען בעטרייט ווערען, אָדער מען דאַרף אייך אין ערגסטען פאַל פער'משפּט'ען צו א גאָר מילדער שטראָף. יעדענפאַלס וועגען אָנווענדען לגבי אייך דעם אַרטיקעל 149 קאָן איבערהויפּט קיין רייד נישט זיין. שוין דערפאַר אפילו בלויז אַליין, ווייל דער וואָזשני וועמען איהר האָט געפּרובט צו געבען „לאַפּובקע", אַז מען זאָל אייך ארויסגעבען דאָס צוגעשיקטע פאַר אייך געלד אָהן אַלע נויטיגע דאָקומענטען, איז בשום אופן נישט ביכולת געווען אייער וואונש צו בעפרידיגען.

אײַבעריגענס ווען ער וואָלט אפילו יאָ שוין גענומען אייך ארויסגעבען דאָס געלד, וואָלט ער דערמיט אויך נישט בעגאַנגען קיין „זבראָדניע" אָדער „וויסטעמפּעק", ווי דער דערמאָנטער אַרטיקעל זאָגט פאַר, גאָר העכסטענס אַנ'איינפאַכע „וויקראָטשעניע".

8932 ה. ל. נ. 4

8933 יאַלג. פון אַלטשטאָט:

8934 ש. ב. פון ציגעל גאַס:

8935 קאַנפאַראַוויטש פון זאַוואָדזקאַ:

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערגנגערינג די צייטונג.

רודאָלף'ס טויט

די טראַגעדיע אין מייערלינג *)

רודאָלף נעהמט אָן דעם ראַנדעוואו פון מערי

מערי'ס שוועסטער איז געקומען צו רודאָלף און האָט איהם איבערגעגעבען דעם וואונש פון מערי, אַז זי מוז זיך אומבעדינגט מיט איהם זעהן.

— אפשר מאָרגען? — האָט רודאָלף געפרעגט.

— עס געהט וועגען דער טובה פון קרוינפּרינץ

ער האָט געהאַט דעם איינדרוק, אַז ר אָגעהט עפּעס וועגען א קאַפּריז פון מערי. ער האָט זיך געפיהלט צ ופיל שולדיג געגענאיבער איהר, אַז ער זאָל זיך קאָנען אָפּזאָגען פון צו דערפילען די ראַזינע פליכט. ער איז אפילו געווען צופרידען, אַז ער וועט זיך מיט איהר קאָנען זעהן.

— אויסגעצייכענט, זייט אַזוי גוט און זאָגט אייער שוועסטער, אַז איך וועל איהר שיקען מיין קאַרעטע, וואָס וועט זי איבערפיהרען קיין מייערלינג.

— מערי וועט אָבער דערפון נישט זיין צופרידען, זי האָט געבעטען, אַז דער קרוינפּרינץ זאָל אָהן איהר אומבעדינגט נישט פאָהרען קיין מייערלינג.

— א קאַפּריז!

— א גרויסע ביטע. מערי האָט געבעטען, אַזוי ווי דער קרוינפּרינץ וויל פאָהרען קיין מייערלינג, טאָ זאָל ער בעשטימען דעם „ראַנדעוואו" ערגיץ אויפ'ן וועג, לאָמיר זאָגען ביים „רויטען קרייץ".

— נו, מוז איך עס אומבעדינגט הערען?

— אַז מערי האָט געבעטען...

— אויב אַזוי, וועל איך היינט געהאָרכען ווי א רינער.

דער קרוינפּרינץ האָט אָפּגעשמועסט מיט מערי'ס שוועסטער, אַז אויף מערי וועט וואַרטען די קאַרעטע ביים שראַנקען פונקט 6 א וויגער, דעמאָלט וועט שוין זיין טונקעל און דאָרט וועלען דאָן שוין נישט זיין פיל מענשען.

אננאַ האָט איבערגעגעבען איהר שוועסטער דעם רעזולטאַט פון שמועס מיט רודאָלף'ן. ביידע שוועסטערס האָבען זיך אַרומגעכאַפּט און געקושט. זיי האָבען זיך געזעצט צום טיש צום מיטאָג. מערי האָט זיך געצוואונגען צום עסען, אָבער זי איז נישט געווען אומשטאַנד עפּיס אַראָבצושלינגען. דאָך האָט זי זיך בעמיהט צו בעווייזען, אַז זי איז אין א גוטען הומאָר. יענעם נאָכמיטאָג האָט זי זיך בעמיהט צו זיין גוט פאַר דער מוטער. זי האָט דער איינענער מוטער פיל מוחל געווען און האָט א יעדע שולד ארויפגעלעגט נאָר אויף זיך אַליין. זי האָט זיך צוגעגעבען הומאָר, ווייל זי האָט נישט געוואָלט איבערשרעקען די מוטער און די שוועסטער מיט דעם אַנגענומענעם בעשלוס. זי האָט געדאַרפט געהן בעגעגענען זיך מיט א אומבעקאַנטען גורל. זי האָט געוואוסט, אַז זי וועט שטאַרבען, זי האָט נאָר נישט געוואוסט, אויף וועלכען אָרט און אין וועלכען מאָמענט. אפשר מאָרגען אין דער פריה נאָכ'ן צוריקקומען פון מייערלינג, ערגיץ אין א ווינקעלע פון וויען ביי דער מויער פון א קלויסטער. דאָס וואָלט נאָך געווען אַמבעסטען! האָט זי זיך געטראַכט — און וואָס וועט ער דאַן טון?

זי האָט נישט געהאַט קיין מעגליכקייט זיך נענוי דעריבער אָבצושטעלען, ווייל די מוטער און שוועסטער האָבען זיך בעמיהט צו בעטויבען איהר שמערץ.

זי האָט מיט א שמייכעל געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ, כדי ביידע אָפּצונאַרען, אַז זי הערט און פערשטעהט, וואָס מען רעדט.

ביידע, די מוטער און שוועסטער האָבען נישט נעקאָנט מעריי'ן פערדעכטיגען אין אַזאַ שרעקליכען פלאַן, ווי דעם, וואָס מערי האָט געהאַט אין האַרצען.

מיט אַמאָל איז מערי אויפגעשטאַנען:

— איך געה אַזוק, מאַמע.

— אַזוי שפּעט?

— איך מוז מאַכען א ביסעל בעזאָרגונג, איך וועל זיך דורך שפּאַצירען און אפשר וועל איך בלייבען אויף דער נאַכט ביי איינער פון מיינע פריינדינס.

זי האָט אויסגערעכענט עטליכע נעמען.

— א יך מאַלט זיך מיט דיר גערן דורכגעשמועסט, מערי — האָט זי די מוטער נעפּרובט פערהאַלטען.

— א מאַמע, מאָרגען איז דאָך א טאָג...

זי האָט ארומגענומען די מוטער און די שוועסטער. די עלטערע שוועסטער האָט נאָך נעהאַלטען דעם סוד און נישט פעררעטען די מוטער, אַז מערי פלאַנט נאָך דעם וועלבען אָוונט זיך צו זעהען מיט דעם קרוינפּרינץ און מייערלינג. אין פּאַרצימער האָט אננאַ מערי'ן נאָך אויפגעהאַלטען:

— און מיר וועסטו נישט זאָגען וואָס איז דאָס פאַר א געהיימניש, וואָס דו ווילסט איבערגעבען דעם קרוינפּרינץ?

— מאָרגען, אננאַ, מאָרגען וועט דיר שוין אַלעס זיין קלאָהר.

אין א מאָמענט אַרום האָט זי זיך שוין געפונען אויף דער גאַס. זי האָט געדונגען א דראָזשקע און איז נעפאָהרען אין דער ריכטונג פון שראַנקען. אין דער דראָזשקע האָט זי ארויסגעצויגען פון דער טאַש דעם טרויער־שלייער פון איהר מוטער און האָט איהם צוגעשפּילט צום הוט.

ביים שראַנקען זענען געשטאַנען דריי קאַרעטעס. אין דער טונקעלקייט האָט זי קוים דערקענט די געשטאַלטען.

— בראַטפיש! — האָט זי אויסגערופען.

עס האָט זיך דערהערט א פייף.

זי האָט זיך דערנעהנטערט און געטראַכט:

— מיין גאָט, אַל קאָרז אַזוי ווי דעמאָלט. נאָר הויבט זיך עס איצט נישט אָן, עס האַלט שוין ביים סוף.

בראַטפיש איז אַראָפּ פון וואָגאָן און האָט איהר געעפענט די טירלעך.

א פּאָר מינוט שפּעטער איז שוין מערי נעפאָהרען דורך דער אַלעע, וואָס שניידט דורך דאָס ווינער וועלדעל. מערי איז געפאָהרען קיין מייערלינג.

אין דערוועלבער צייט איז רודאָלף איינגעשטיגען אין וויען אין באַדען'ער צוג, ער איז אָבער באַלד אַראָפּ, האָט זיך גענומען א דראָזשקע און איז אויך געפאָהרען קיין מייערלינג, כדי זיך דאָרט צו געזעגענען מיט דער גרויסער אמת'דיגער ליבע פון זיין לעבען.

געווען נאָך א דריטער, וואָס האָט זיך אין דעם זעלבער צייט דורכגעבראָכען דורך דעם געדיכטען מייערלינגער וואַלד. ער האָט ווייט עטליכע שעה נעזואַנדערט און האָט זיך געפונען נישט ווייט פון שלאָס. דער מענש איז געגאַנגען ווי א משוגענער. ביי די שטעכענדיגע דערנער האָט ער זיך צוריסען די קליידער, ער האָט געוועהלט דעם קורצעסטען וועג. ער האָט אויסגעמיטען די סטעזשקעס גלייך ווי ער וואָלט מורא געהאַט, אַז עמיצער וועט פון זיין האַרץ ארויסלייענען דעם ציל פון זיין וואַנדערונג. דערווייל איז געפאַלען א נעפּעל, וואָס האָט פערדעקט דעם הימעל און ערד און נעפּל האָט זיך בעהאַלטען א מענש, וואָס האָט אין קעשענע פעסט איינגעקלאַמערט צווישען די פינגער א רעוואָלווער.

געווען איז דאָס לעאָנידאַס באַלטאַצי.

רודאָלף האָט אויפגעהאַלטען די דראָזשקע. ביים ליכט פון דער לבנה האָט ער בעמערקט א סטעזשקע. דאָס איז געווען דאָס אָרט פון דעם קאַרעטע, וואָס איז געשטאַנען אויף דער וואַלד־אַבגעשמועסטען ראַנדעוואו, ביים רויטען קרייץ.

רודאָלף האָט צוריקגעשיקט קיין וויען זיין דראָזשקע. ער איז געגאַנגען צו פוס אין דער ריכטונג פון דער קאַרעטע. בראַטפיש איז געזעסען אויפ'ן וואָגן. די טירלעך פון דער קאַרעטע זענען געווען אָפען. א פרוי אַנגעטון אין שוואַרצען פערהילט אין א שלייער האָט געקניהט אין שניי פאַר'ן קרייץ און האָט געבעטען. זי האָט אויסגעזעהן ווי א נעשפּענסט. ער האָט זיך צ וואיהר דערנעהנטערט.

— מערי! — האָט ער אויסגערופען — דאָס ביסטו?

— איך!

— פאַרוואָס ביזטו אין טרויער?

— נאָך אונזער ליבע.

ער האָט זי אַריינגעזעצט אין דער קאַרעטע.

— הייסט בראַטפיש'ן צוריקפאָהרען קיין וויען. מיר וועלען רעדען אויפ'ן וועג — האָט מערי געבעטען.

— ניין, ניין! וואָס איז דיר עפּעס איינגעפאַלען?

— קיין מייערלינג פאָהרען מיר.

(ווייטער קומט).

*) זעה „נייער פאָלקסבלאַט" נומער 56.

15,000 העברעאישע און 8,000 יודישע ביכער אין לענין-ביבליאטעק

אין „עמעס" לייענען מיר:

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעשטימונג פון דער אַלפאַרבאַנדישער ביוראָ פון די יודישע וויסענשאַפטליכע אינסטיטוציעס, האָט די ביבליאָגראַפישע סעקציע פון דער יודישער וויסענשאַפטליכער געזעלשאַפט אויסגעהערט אַן אויספיהרליכען בעריכט פונ׳ם מיטגליד פון דער פערוואַלטונג פון דער אַלפאַרבאַנדישער לענין-ביבליאָטעק, ז. גרינבערג, וועגען דעם צושטאַנד פון דער יודישער אָפטיילונג און דער רעאָרגאַניזיר-אַרבייט, וואָס ווערט איצט אין איהם דורכגעפיהרט.

גרינבערג האָט פריהער אין קורצען בעקאַנט געמאַכט מיט דער געשיכטע פונ׳ם אידאָפטייל.

די לענין-ביבליאָטעק (געוו. רומיאַנצעווער מוזיי), וואָס עקזיסטירט שוין כמעט 70 יאָהר, האָט לויט איהרע תקנות פון אָנהויב אָן געדאַרפט רעגולער בעקומען אַן אָבליגאַטאָרישען עקזעמפּליאַר פון דער גאַנצער יודישער דרוק-פּראָדוקציע אין דער געוועזענער רוסישער אימפּעריע. די ערשטע עטליכע צעהנדליג יאָהר זענען אָבער די דאָזיגע תקנות געבליבען אויפ׳ן פּאַפּיר. די יודישע דרוק פּראָדוקציע האָט זיך חדשים און יאָהרען געוואַלגערט אין דער צענזור ביי די גלחים-העברעער, וועלכע פלעגען נאָר אַ טייל יודישע ביכער—און דאָס צופעליג—איבערגעבען דער ביבליאָטעק. אין דער ביבליאָטעק גופא איז די לאַגע אויך געוועזן נישט בעסער. די פיהרער און טוער פון דער ביבליאָטעק — רעאַקציאָנערע פּראָפעסאָרען, גלחים, קאָנסערוואַטיווע בעאַמטע — האָבען פאַר דער יודישער פּראָדוקציע קיין שום אינטערעס נישט געהאַט, און די בעקומענע קאַסטענס ביכער האָבען געפוילט אין די ביבליאָטעקען-קעלערס.

נישט געקוקט אָבער דערויף, האָבען זיך אין דער ביבליאָטעק פאַר אַ האַלבען יאָהרהונדערט צונויפגעקליבען גרויסע אוצרות יודישע ביכער און פּעריאָדישע אויסגאַבעס, וואָס האָבען געהאַט אַ קאָלאָסאַלען ווערט, אָבער בענוצען זיך מיט זיי האָט מען נישט געקאָנט, ווייל זיי האָבען זיך געפונען אין אַ שרעקליך-כאַאָטישען צושטאַנד.

די ערשטע פּרובען צו ברענגען אין אַ וועלכער נישט איז אָרדנונג די ביכער-אוצרות פונ׳ם רומיאַנצעווער מוזיי איז געמאַכט געוואָרען אין די יאָהרען פון דער מלחמה. היות אָבער דאָס איז געטון געוואָרען לויט דער איניציאַטיוו פון דער קהלה, האָט דאָס געבראַכט צו גאַנץ קנאַפּע רעזולטאַטען.

נאָך דער רעוואָלוציע האָט זיך די לאַגע געענדערט, אָבער גאַנץ ווייניג. קיין בעזונדער יודישער אָפּטייל איז נישט אויסגעטיילט געוואָרען, די אַלטע קאָנסערוואַטיווע פיהרער פון דער ביבליאָטעק האָבען פּאַקטיש, ווי פאַר דער רעוואָלוציע, בעטראַכט די יודישע פּראָדוקציע, ווי אַן׳אָנשיקעניש, און האָבען איהר נישט געשענקט די מינדעסטע אויפמערקזאַמקייט. הגם אַ דאַנק דער רעוואָלוציע, איז זי בעדייכערט געוואָרען מיט אַ רייהע קאָלעקציעס, וואָס איינציגע פון זיי האָבען אַ וועלט-בעדייטונג.

בראש פינ׳ם מזרח אָפּטייל, וואָס אין זיין בעשטאַנד ווערט אויך אריין די יודישע פּראָדוקציע, איז געבליבען אַ פּראָפעסאָר, וואָס קען נישט די יודישע שפּראַך און האָט נישט צום יודישען בוך קיין שום אינטערעס. מעהר נישט, וואָס פאַר דער יודישער פּראָדוקציע איז איינגעלאַדען געוואָרען אַ שטענדיגער טעכנישער מיטאַרבייטער, און מיט דער הילף פונ׳ם וויסענשאַפטליכען מיטאַרבייטער זענען פעררעגיסטרירט געוואָרען די יודישע און העברעאישע אויסגאַבעס און מען האָט זיי אָנגעהויבען אַרויסגעבען אין לייען-זאַל. דער דאָזיגער מיטאַרבייטער, וועלכער איז געשיקט געוואָרען אין דער ביבליאָטעק דורך דער קהלה, האָט מעהר פון אַלץ בעמיהט זיך פּאָפּולאַריזירען די העברעאישע און ציוניסטישע אויסגאַבעס. אין קאַטאַלאָג, וואָס ער האָט צונויפגעשטעלט פאַר׳ן לייען-זאַל און איז דאָרטען געשטאַנען ביז׳ן לעצטען יאָהר, האָבען די לעצטע פערנומען דעם רעכטען אויבענאָן.

אַט אין אַזאַ צושטאַנד האָבען זיך געפונען די קאָלאָסאַלע יודישע ביכער און מאַנוסקריפּטען-אוצרות פון דער לענין-ביבליאָטעק ביז׳ן לעצטען יאָהר, ווען אין דער פערוואַלטונג איז אַריינגעטראָטען ה׳ גרינבערג.

פאַר די לעצטע 10 חדשים איז נישט געקוקט אויף די אויסערגעוועהנליכע שוועריגקייטען, איבער די טיף איינגעוואָרצעלטע קאָנסערוואַטיווע טראַדיציעס. האָט זיך דאָך איינגעגעבען אַ היפּש ביסעל אויפצוטאָן אין פּרט פון ברענגען אין אָרדנונג די יודישע אוצרות פון דער ביבליאָטעק.

עס איז אויסגעטיילט געוואָרען אַ בעזונדערער יודישער סובאָפּטייל, וועלכער פערמאָגט ביז 15 טויזענד העברעאישע נעמען און 8 טויזענד יודישע עס איז צונויפגעשטעלט געוואָרען אַ קאַטאַלאָג (ביז 1400 נעמען) פון די יודישע ביכער, וואָס זענען דערשינען אין ראַטען-פערבאַנד נאָך דער רעוואָלוציע. און ער איז אַרויסגעשטעלט געוואָרען אין אַלגעמיינעם לייען-זאַל. אַ גרויסע אַרבייט איז אָפּגעטון געוואָרען איבער דער זייער רייכער ביבליאָטעק, וואָס האָט פריהער געהערט דעם באַראָן גינזבורג. זי איז שוין איינגאַנצען פעררעגיסטרירט. ביז 500 נעמען פּעריאָדישע אויסגאַבעס אין פערשידענע אייראָפּעאישע שפּראַכען, וואָס נעמען אַרום דעם גאַנצען 19-טען יאָהרהונדערט, זענען שוין וויסענשאַפטליך בעאַרבייט און וועלען אינגיכען איבערגעגעבען ווערען צום בענוץ. אַ בעזונדער גרויסע און וויכטיגע אַרבייט ווערט געפיהרט איבער דער מאַנוסקריפּטען-קאָלעקציע פון דער דאָזיגער ביבליאָטעק, וועלכע איז בעוואוסט צווישען די געלערנטע פון דער גאַנצער וועלט. ביז 100 מאַנוסקריפּטען זענען פאַר דער געגעבענער צייט וויסענשאַפטליך בעשריבען געוואָרען. די יודישע סובּ-אָפּטיילונג איז אויך צוגעטראָטען צו ביבליאָגראַפירען די רוסיש-יודישע פּעריאָדיק. די אַרבייט איבער דעם היסטאָריש-עטנאָגראַפישען זשורנאַל „יעווריעיסקאַיאַ סטאַרינאַ" פאַר די יאָהרען 1909 1927 איז שוין געמאַכט; איצט איז מען צוגעטראָטען צו אַן׳ענליכער אַרבייט איבער דעם מאָנאַטליכען רוסיש-יודישען זשורנאַל „וואָסכאָד" פאַר די יאָהרען 1881—1906. דעם לעצטען יאָהר האָט די סובּאָפּטיילונג אָנגעהויבען בעריכערט ווערען מיט די וויכטיגערע יודישע וויסענשאַפטליכע אויסגאַבעס אין אויסלאַנד, סיי אין יידיש, סיי אין אַנדערע שפּראַכען.

גרינבערגס בעריכט איז אויסגעהערט געוואָרען מיט גרויס אינטערעס און האָט אַרויסגערופען אַ לעבהאַפטען מיינונגס-אויסטויש, אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט: קירזשניץ, קאַצינא גורשטיין, אַבא לעוו, נעפּמאַניאַשצי א. א. אַלע האָבען אויסגעדריקט זייער צופרידענקייט, וואָס די נאָך ביז גאָר נישט לאַנג פערוואָהרלאָזטע קולטור-אוצרות פון דער לענין-ביבליאָטעק בעקומען ענדליך אַ תיקון און ווערען צוטריטליך פאַר די יודישע וויסענשאַפטלער.

אגעשיכטע מיט 2 ברידער
וואס האבעז חתונה געהאט מיט 1 מיידעל

פון ניו-יאָרק מעלדעט מען וועגען פאָלגענדער זעהר אינטערעסאַנטער געשיכטע מיט צוויי יודישע יונגע לייט, ברידער:

אַ מאָדערנער פלאַנטער מיט קאָמישע סצענעס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין דער וואוינונג פון דעם רב אהרן ריס, מיט צוויי ברידער, וועלכע האָבען מקדש געווען איין מיידעל.

די ברידער יוסף און וואָלף האָפּמאַן, פון וועלכע דער ערשטער איז אַלט 25 יאָהר און דער לעצטער 22 יאָהר, האָבען זיך בעקענט מיט פּעני וואַלדשטיין, אַ שעהנע ברונעטקע פון 21 יאָהר און ביידע האָבען געוואָלט מיט איהר חתונה האָבען. צווישען ביידען איז וועגען איהר געגאַנגען אַ קאָנקורענץ.

ביידע זענען נישט קיין רייכע בחורים. אָבער פון פּעני׳ן האָבען זיי זיך נישט געוואָלט אָפּזאָגען און יעדער איינער פון זיי האָט געהאָפט מיט איהר חתונה צו האָבען, ביז זיי האָבען זי ביידע מקדש געווען....

ווי דער יונגערער ברודער, וואָלף האָפּמאַן, דערצעהלט, איז דאָס אַזוי פאָרגעקומען: ביידע ברידער זענען געווען אויף אַ חתונה פון זייער אַ קוזינע און דאָס מיידעל פּעני וואַלדשטיין איז אויך דאָרט געווען. ער, וואָלף, האָט פאָרגעשטעלט פאַר אַלע אָנוועזענדע פּעניען אַלס זיין כלה און ווען ער האָט זיך שפּעטער געפיהלט אַ ביסעל לוסטיג, האָט ער געהייסען די בעקאַנטע צו זיין עדות, ווייל ער געהט זיין פּעני׳ן מקדש זיין פאַר אַ ווייב און האָט איהר טאַקע אָנגעטון אַ פינגערל און געזאָגט דעם „הרי את". ווען דער ברודער האָט דאָס דערהערט, האָט ער אויך גיך אויך אַרויסגעכאַפּט אַ פינגערל און זי אויך מקדש געווען און געזאָגט דעם „הרי את".

דער עלטערער ברודער האָט אָבער דערצעהלט גאָר אַן׳אַנדער זאַך: ביידע ברידער האָבען זיך אַ לאַנגע צייט אַרומגעקריגט וועגען דעם מיידעל. יעדער איינער האָט גע׳טענה׳ט, אַז ער ליבט זי בעסער און דערפאַר דאַרף ער מיט איהר חתונה האָבען. ענדליך זענען זיי געקומען צו אַ בעשלוס, אַז אַזוי ווי פון מאַטעריעלען שטאַנדפּונקט קאָנען זיי נאָך ביידע נישט חתונה האָבען און אַזוי ווי זיי האָבען איהר ביידע ליב, זאָלען ביידע זי מקדש זיין און אַלע דריי זאָלען וואוינען צוזאַמען. דאָס, וואָס עס איז פאָרגעקומען אויף יענער חתונה, איז נישט געווען פלוצלונג, נאָר ווייל זיי האָבען זיך פריהער געהאַט אָפּגערעדט, אַז אַזוי זאָל עס זיין. איצט אָבער קריגען זיי זיך ערשט אויפסניי און זיי ווייסען נישט וועמענס ווייב זי איז.

דאָס מיידעל פּעני וואַלדשטיין האָט ערקלערט, אַז ביידע בחורים געפעלען איהר און עס וואָלט איהר נישט געאַרט מיט איינעם פון זיי חתונה צו האָבען, נאָר אין יענעם אַזוענד האָבען זיי ביידע איהר אָנגעבאָטען חתונה-רינגלעך און זי וויים נישט צו וועמען זי בעלאַנגט און זי וויל, אַז דער רב זאָל עס איהר זאָגען.

דער רב האָט ערקלערט, אַז ביידע מוזען לויט׳ן יודישען דין איהר געבען אַ גט און ערשט נאָכדעם קען זי צוריק חתונה האָבען מיט איינעם פון זיי, מיט וועלכען זי וועט וועלען.

אָבער אַזוי ווי עס וועט ווייטער פאָרקומען צווישען זיי מחלוקת, האָט דער עלטערער ברודער פאָרגעלעגט, אַז נאָכדעם ווי זיי וועלען איהר האָבען געגעבען דעם גט, זאָלען די צוויי ברידער וואַרפען צווישען זיך גורל, כדי צו וויסען צו וועמען דאָס מיידעל געהערט. און אַזוי זאָל עס בלייבען.

דער יונגערער ברודער האָט מספּים געווען דערויף, און אַזוי אויך דאָס מיידעל, אַלע דריי זענען צופרידען, וואָס די זאַך וועט ענדליך נעהמען אַ סוף...

ש

Dr. H. WOŁKOWYSKI
נאַלעווקי 25, טעל. 26-87
ספּעציעל ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. בעשטראַלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נישט אָן מאָן 8—10 פריה, 12—3 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

דער שווארצער וואלף

77)

(ראָמאַן).

קאַפּיטעל זעקסאונצוואנציג

דער קאַמף אין דער לופט

צוריקקומענדיג צו זיין קאַלטבלוטיגקייט האָט זיך וואָלקאָוו קאָנצענטרירט אויף מאַנעווירען פון די אַעראָפּלאַנען.

דער מאָטאָר האָט נאָך הילכיגער אָנגעהויבען צו רוישען, די שנעלקייט האָט זיך פערגרעסערט, און דער אַפּאַראַט האָט ווידער זיך פערנומען אין דער הויך, מאַכענדיג קורצע ספּיראַלען.

וואָלדעק האָט אומרוהיג אַ קוק געטון אויפ׳ן מיידעל, אָבער יענע האָט דאָכט זיך, גאָרנישט בעמערקט. איהר פּנים איז ווי פריהער געווען געוואָנדט צו פאָרענט, און די באַקען האָבען געברענט פון דעם ענטקעגענדיגען ווינט.

דער מאָטאָר האָט אַזוי שטאַרק גערוישט, אַז ס׳איז אוממעגליך געווען צו דערהערען די שיסערייי, און די געשרייען פון וואָלדעק׳ן זענען פערטויבט געוואָרען אינ׳ם ליאַרעם פונ׳ם פּראָפּעלער.

גאָרנישט הערענדיג, האָט אויך לילי זעלבסטפערשטענדליך, גאָרנישט חושד געווען.

וואָלדעק האָט זיך ווידער אַרומגעקוקט.

דער מאָנאָפּלאַן פונ׳ם שונא האָט זיך געפינען אויף אַ שטח פון פיערהונדערט מעטער ווייט פון זייער אַעראָפּלאַן.

זיי האָבען זיך אָבער געהויבען אַלץ העכער און העכער.

דעם אָרט פון פּילאָט אינ׳ם מאָנאָפּלאַן האָט פערנומען אַ פּערשוין אין אַ לעדערנעם הייבעל און אין אַ פוטער-פּעלץ.

דאָס האָט געקאָנט זיין קאַטשאַלקאָווסקי, עקסטראַם אָדער עמיצער אַנדערש פון דער באַנדע.

אויף דער ווייטער דיסטאַנץ איז שווער געווען אַכטונג צו געבען אויף זיינע בעוועגונגען, אָבער די כוונה זיינע איז געווען אַ פולשטענדיג דייטליכע.

פון צייט צו צייט האָט זיך פון מאָנאָפּלאַן געזעהן אַרויסבליצען אַ פייערל, און די לופט פלעגט איבערגעשניטען ווערען דורך אַ דינעם, האַסטיגען שטראָם פון אַ קוים מערקבאַרען רויכעל...

וואָלדעק און וואָלקאָוו פלעגען דאַן גלייכצייטיג אַרונטערלאָזען פלינק די קעפּ.

איין מאָל האָט זיך פון אויבען דערהערט אַ טרוקענער טרישכש: אַ קויל האָט צוריסען דאָס לייווענט אויפ׳ן רעכטען אייבערשטען פליגעל.

— וואָס וועלען מיר איצט טון? — האָט וואָלדעק אַרויסגעשריגען צו וואָלקאָוו, אַ-בצרהילכענדיג דעם גערודער פון מאָטאָר.

דער פּ-לאָט האָט אומגעדולדיג אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, און איז ווייטער געשטיגען אין דער הויך.

דער מאָנאָפּלאַן איז זיי אָבער נאָכגעפלויגען, הגם דאָס איז איהם געווען גאַנץ שווער נאָכצוטון.

וואָלדעק האָט זיך דערמאָנט, אַז ער האָט אַמאָל ערגיץ געלייענט וועגען דעם, אַז מאָנאָפּלאַנען זענען נישט צוגעפּאַסט צום פליהען אין דער הויך.

אויב ס׳איז פאַקטיש אַזוי, איז דאָך וואָלקאָוו משמעות אַ פּכמאַן, ער קאָן גוט זיין זאַך, און דער דאָזיגער געדאַנק האָט איהם אַ ביסעל בערוהיגט.

ער איז געווען זעהר צופרידען, וואָס דער געדיכטער שלייער, און דער אומבעקוועמער לעדערנער מאַנטעל האָט נישט דערלויבט לילי׳ן צו זעהן, וואָס עס טוט זיך הינטער איהר און אונטען.

ער האָט מורא געהאַט, אַז זיין אייגענע שרעק קאָן בעווירקען דאָס מיידעל.

ער האָט זיך געפּרובט איינרעדען, אַז ווי טרעפליך ס׳זאָל נישט זיין דאָס שיסען פונ׳ם שונא, איז דאָך זעהר שווער צו שעדיגען מיט אַ רעוואָלווער-קויל דעם מאָטאָר פון דעם אַעראָפּלאַן, אין וועלכען ער איז איצט געפלויגען מיט זיין געליבטע.

דער אַדורכגעשאָסענער פליגעל און דער צוריסענער אַרבעל פון וואָלקאָוו׳ן האָבען אָבער בולט עדות געזאָגט, אַז די סכנה איז פונדעסטוועגען אַ גרויסע...

פלוצים האָט זיך דער באַראָגראַף, וואָס איז געווען צוגעפּעסטיגט צו דעם אַלומיניען-ברעט פאַר׳ן פּילאָט, זיך פונאַנדערגעפלויגען אויף פּיצלעך, און דער אַפּאַראַט האָט זיך אַ וואַקעל געטון פאַר׳ן קלאַפּ...

אָנשטאָט׳ן באַראָגראַף איז אין דער ברעט געווען אַ קיילעכדיגע, שוואַרצע לאָך...

דער ווייזער אויפ׳ן באַראָגראַף האָט פריהער געהאַט געוויזען אַ הויך פון צוויטויזענד מעטער.

דער אַעראָפּלאַן האָט געשטיגען אַלץ העכער.

דער מאָנאָפּלאַן, דערגענען, האָט אָנגעהויבען אַפּצושטעהן: ער האָט פּשוט נישט געקאָנט נאָכיאָגען די האַסטיגקייט.

דער פּילאָט — דער שונא האָט ווידער נאָכגעשיקט צוויי קוילען, וואָס האָבען געמאַכט צוויי לעכער אין דעם אונטערשטען פליגעל פון דעם אעראָפּלאַן.

וואָלדעק האָט ענערגיש צוזאַמענגעצויגען די בלאַס-געוואָרענע ליפּען, און אָנגעהויבען פונאַנדערצוקנעפּלען זיך דעם פּאַלטען.

די הענדשקע האָט עס איהם געשטערט שנעל צו טון, האָט ער זי פלינק אַראָפּגעצויגען פון האַנד, און אַרונטערגעוואָרפען איבער׳ן באָרטען.

וואָלקאָוו האָט דערזעהן דעם אַרונטערפאַלענדיגען געגענשטאַנד, זיך אַרומגעקוקט און פערוואונדערט אויפגעהויבען די ברעמען.

ער האָט אָבער תיכף פערשטאַנען זיין פּסאַזשירס כוונה, און אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, אַז ער טוט רעכט.

וואָלדעק האָט אַריינגערוקט די האַנד אין דער הויזען-קעשענע, און אַרויסגעצויגען דעם רעוואָלווער, וואָס ער האָט בעקומען פונ׳ם פראַנצויזישען קאָנסול פאַר׳ן אָפּפליהען.

איצט זענען זיי געווען אויף אַ הונדערט מעטער ווייט איבער דעם מאָנאָפּלאַן.

וואָלקאָוו האָט אַ קירעווע געטון זיין אַפּאַראַט, און זיך האַסטיג אַ לאָז געטון אונטען מיט דער אויסרעכענונג — צו זיין אויף איין ליניע מיט דעם פּערפּאָלגער.

דער דאָזיגער מאַנעווער האָט געדויערט אַ פינף מינוט.

(פאָרטזעצונג קומט)

קינא-טעאטער
„PALACE"
Piotrkowska 108.

הײנט די לאנג-ערװארטעטע באמבע פון געלעכטער!
COHN i KELLY
צװישען פאריזער מידינעטקעס
אונזער׳ע אײסלאנד
שאמפאנישע איבערלעבענישען פון צװײ אלטע באקסערס
אין די הױפט - ראלען די אונפארגלײכליכע
GEORGE SYDNEY װעלט-קאמיקער
i FARREL Mc. DONALD

װי אויך די רײצענדע Gertruda Astor און די שײנע Sue Carol א הורגאן פון געלעכטער! באמבעס מיט געלעכטער ביז טרעהרען! מעלאנכאליקער װערען געזונד, זעהענדיג דעם פילם! אנהױב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בײטאג. אױפ׳ן ערשטען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 50 גר. און 1 זל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
WodnyRynek(róg Rokicińskiej)tel.18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 5 marca do 11 marca r, b.
Dla dorosłych i młodzieży:
Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła
ADAMA MICKIEWICZA
„PAN TADEUSZ"
Następny program:
„CHATA WUJA TOMA"

א קװאליפיצירטע
פערקױפערין
צו דאמען-קאנפעקציע, װערט זאפארט געזוכט. ס׳װערט רעפלעקטירט נאר אויף אן ערשטקלאסיגע קראפט. אדרעס צו ערפאהרען אין אדמ. 4882

התראה ואזהרה גדולה מהראבינאט
כדי צו פארמײדען דעם מכשול הרבים פון די װינקעל-שוחטים, װאס זײער שחיטה איז נבילה וטריפה, האבען מיר זיך צונעשיקט א התראה, עס זאל קײנער ניט שעכטען אפילו א עוף. יעצט זענען מיר מפרסם די התראה, או פאר עובר זײן, װעט דער איבערגעגעבען װערען צו בעשטראפען דורך די מאכט. נאך אזהרה גדולה, מ׳זאל ניט קויפען פלײש אלס כשר בײ קײן שום פריװאט-ברענגער, נאר אין א יאטקע. עס איז נישט איבערצוגעבען די גרויסע מכשולים פון אזעלכע פלײש-ברענגערס, די פרומע פנים׳ער און אלע מאל שטעלט זיך ארויס די מכשולים פון פער-קויפען טריפה פלײש, אונטער-טײל, חלב אלס כשר, עס איז שוין צײט צו פ..רגען
ועד הרבנים עם ועד הכשרות.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
גושטשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אװענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$
ד״ר סערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4\frac{1}{2}$-3
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהײטען	2—12
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד״ר שמידנעלד נערװען און גײסטיגע קר.	2—1
ד״ר נאלדבלאט אױגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהײטען	3—2
ד״ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

א זיבע-מערטפיע, שוהראך-שמערצנען װי שטעלען א.א. … פעקען-שמערן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. אינ-האלירונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף … קראנקע און שװאכע. אין לעבאראטאריום װערען געמאכט אלע ארט אנאליזען, אויך טעלעגעס און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געװארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי טאטאר אפאלסקא
צעהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צײן, קראנען, פאמבען א. ז. װ.

די לעטשניצע איז אויך שבת ווטמ אפען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שװאכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אװענד. …

---

med. **A. Uryson**
אינערליכע קראנקהײטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהײטען
קאנסטאנטינער 20. טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זײגער נאכמיטאג.

מעבעל, שלאסערײ און שװײסערײ
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
כ׳נעהם אן אלערלײ שלאסערײ-ארבײטען צו בילינע פרײזען און פינקטליכע אױספיהרונג.
פריװאט-װאוינונג: גדאנסקא 20.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאװאדזקא 1.
נאר פאר װענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שװעכע. אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערװען-קראנקהײטען.
קװארץ-לאמפ. עלעקטרישער הײל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אװענד. — —
פון 11 ביז 12 בײ טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פ׳וי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער װארטע-צימער פאר פרויען. —
װיזיט 3 זל.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-76.
הויט- און װענערישע קראנקה. רענטגען און ליכטהײל אינבס. נעמט אן פון 4—7 פון אװענד

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6—8 אװענד

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און װענערישע קראנקהײטען ...ענער - שװאכע, לישאן און מאגען, רענטגען-שטראהלען און קװארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אװענד.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר רעקאמסקי נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רװשאװער הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטײן- אויגען-קראנקהײטען מאלעק	1—2 7—8
ד״ר זאמשמאן נערװען קראנקהײטען 12—2	
ד״ר ראזענצװײג קינדער-קראנקהײטען	10-12 4-5
ד״ר פאסטערנאק פרויען און געבורטס-הילף	11—$1\frac{1}{2}$ 5-6
ד״ר קאמנער אינערליכע-קראנקהײטען 4-5	1—2
ד״ר הײנבערג אינ. חערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד״ר סאמועל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענסקי צאהן-ארצט	3—7
נ. ראװעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-כירורגיע, בלײבענדע, קאראנען, פאמבען א.א.ז.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געװארען
א רענטגען-אינסטיטוט
הײלונג פון הויט קראנקהײטען און קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראהלען. פאר בעשטראהלונג און דורכלײכטונג, קװארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעדיצינישע אנאליזען. א קאלט פאר שטאמלער. אימפונגען געגען שארלעך (שקארלאטין) און 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
װיזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש.קאבינעט
פרל. מארקוס נעמט אן פון 5—7 אװענד

א קװאליפיצירטער
הויזען-נײער
װי אויך א האנד-נײער צו בעשטענדיגע ארבײט, װערט פון זאפארט גע-זוכט בײ בערגמאן, קעלבאך 12. 4884

א טיכטיגער
יונגערמאן
קװאליפיצירט אין דער דאמען-קאנפעקציע - בראנזשע בײם ארויסגעבען ארבײט, בײ-פיהרונג, װי אויך זעלבסטשטענדיג געשעפטספיהרונג, האט אויך א גוט בעקאנטע קונדשאפט זוכט א פאסטען. צו ער-פאהרען אין אדמ. פון דער צײטונג. 4881

א קװאליפיצירטע
פערקױפערין
צו דאמען - קאנפעקציע, װערט זאפארט געברויכט בײ גליקסמאן, גלובנא 1. 4886

א טיכטיגע
פערקױפערין
אין דער קאנפעקציע-בראנזשע פון דאמען און הערען, װערט זאפארט געזוכט. אפערטען אין אדמ. אונטער „פערקױפערין".

גוט פעדינגען
קענען פערזאנען, װעלכע בעזיצען ברײטערע בע-קאנטשאפט, בעקומען דײ אונז די געהעריגע אנווײ-זונגען. אפערטען אין אדמ. סוב. „פרנסה טובה"

בעקאנטמאכונג
איך מאך בעקאנט, אז איך בעזיץ א גרויסען אויסװאהל פון ראמען און בילדער צו בילינע פרײזען. אלע בע-שטעלונגען װערען אויסגע-פערטיגט אין משך פון 24 שעה. די פראצעדור איז אפען 9 פריה ביז 11 אװ.
עליאש בערקענפעלד,
װאלבארסקא 25. 4664

URODONAL

פאדאגרא, דיקקײט, רעאומאטיזם, ארטעריא-סקלעראז!
דער פערסם׳טער דורך דעם אורין-קװאס, דער פיל-לײ-דענדער קען געראטעװעט װערען נאר דורך

קרבנות פון זײער-קװאס
רעקאמענדירט פון פראפ. Lencenraux געװעזענעם פרעזעס פון דער מעדיצינישער אקאדעמיע

URODONAL
URODONAL װײל לאזט-פונאנדער דעם אורין-קװאס
Generalna Reprezentacja: Warszawa, Fredry 4, telefon 73-55
דער עכטער URODONAL איז נאר מיט א פוילישען און פראנצויזישען עטיקעט צו פאדערן אין אלע אפטײקען און אפטײק-סקלאדעס

װארנונג!
אזוי װי ס׳האבען זיך בעװיזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די
עכט-פאטענטירטע **בעטען** עכט-פאטענטירטע
זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע
PALMA-PATENT
פאר װעלכע מיר זענען פעראנטװארטליך ביז 3 יאהר.
— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסװאהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-װעגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.
מאטראצען
געבעטע, שאטקאװע און קאנאדיסקע
קאזעטקעס און טאפטשאנעס
בעמ.: בעטלעך מיט װענטלעך װײס און ברוין 17 זל., פאלאװע-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג, פאבריקס-פרײזען, זעמטליכע רעפעראטורען.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטײל

Dr. med. **H. Lubicz**
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, װענערישע און מענער-קראנקהײטען. ... מיט קװארץ-לאמפע (הערער-אויסמאס)
נעמט אן פון 10—8 און פון 5—6 אװענד.

שפארט-געלד!
קױפט
שירמס, שטעקענס
נור אין דער װערקשטעל

ס. פײגענבױם, נארוטאװיטשא 19
װײל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער װי איבעראל.
אכטונג! ס׳װערען אנגענומען אלערלײ רעפאראטורען און …

קלײשעס
צום דרוקען און צײכענונגען

די אײנציגע יודישע קלײשע-פאבריק
„GALWANO"
TEL. 57-68. PIOTRKOWSKA 101

אנאנסען-פרײז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרײטאג און ערב י״ט—24 גר. אין דער זײט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאך׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מיליםעטער-שורה: גרעסער דער שטאט 50 פראצ. טײערער. אויסל. 100 פראצ. טײערער. פעלדונגען—10 גר. א װארט

אבאנעמענטס-פרײז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א הײם; אויף דער פראװינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען אידער פערלאג נישט פעראנטװארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בײטאג און בײנאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.